

COZBIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 211-212 / martie 2012

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Luptați și veți învinge!

M. Shevchenko

Taras Șevcenko - întruchipare a spiritului poporului său

A vorbi despre poetul genial Taras Șevcenko înseamnă a vorbi despre spiritul Ucrainei. Pentru multe generații de ucraineni și nu numai pentru ei, Șevcenko reprezintă atât de mult, încât se creează, implicit, impresia că știm totul despre el și îl înțelegem în profunzime. Numai că Șevcenko e suflet în sufletul Ucrainei și se continuă prin ea, asimilând noi valori.

Care este măsura măreției lui Șevcenko, în ce constă importanța operei lui - una dintre cele mai impresionante din literatura universală? Ce îi conferă, până astăzi, moștenirii șevcenkiene o rezonanță mondială? Pagini fără număr au încercat, de-a lungul a două secole, să dea răspuns la aceste întrebări.

Lumea este captivată de principialitatea civică și de puritatea morală a „Cobzarului”, de devotamentul lui față de dreptate și libertate. Dar, pentru a înțelege până la capăt câtă forță spirituală și câtă luptă a trebuit să pună în joc, câte suferințe și câtă durere a fost silit să îndure, trebuie să-l cunoaștem bine nu numai pe Șevcenko, ci și epoca în care a trăit, spiritul societății, contextul politic, ideologic și cultural concret din Imperiul Rus de la mijlocul secolului al XIX-lea.

Societatea rusă din acea perioadă (de altfel, și de mai târziu) era dominată de prejudecăți privind aspectele istorice, culturale, lingvistice și de altă natură ale renașterii literaturii ucrainene, de o recunoaștere elementară a acestora și de sentimentul că literatura ucraineană e o pură născocire a unor intriganți. Au fost ținute sub obroc adevăruri capitale, inclusiv faptul că poporul ucrainean este moștenitorul direct al culturii Rusiei Kievene, că în Ucraina au existat mari gânditori, oameni de artă, compozitori, creatori de literatură religioasă și filosofică. Erau negate existența limbii ucrainene și necesitatea ei, limba ucraineană fiind considerată un dialect când al limbii polone, când al limbii ruse. Guvernul țarist emitea cu încăpățănare circulare prin care limita sau interzicea folosirea limbii ucrainene. Jandarmeria țaristă și cenzura interziceau operele lui Șevcenko, le distrugau, îi urmăreau pe cei care cultivau memoria marelui poet.

Marele merit al lui Taras Șevcenko este acela

că el a ridicat la putere imaginea propriului său popor, i-a redat demnitatea, a înălțat literatura ucraineană la nivel mondial. El a arătat lumii întregi frumusețea și forța limbii ucrainene, a dezvoltat în opera sa ideea egalității între popoare libere, a creării unei societăți în care să se poată manifesta cele mai înalte valori umane.

prin imagini poetice concepția politică cu privire la lupta omnirii pentru libertate și demnitate. La fel de mare este și meritul lui de a fi introdus în literatura ucraineană cele mai avansate idei ale vremii, noțiuni înaintate despre om și umanitate, idealurile democratice, în care includea și experiența de luptă pentru o soartă mai bună, pentru viitorul propriului popor.

Recunoașterea lui pe plan mondial se datorează și faptului că Șevcenko nu și-a ridicat niciodată poporul deasupra altor popoare, nu a căutat în el trăsături care să-i fie specifice în exclusivitate. El a fost fiul timpului său și al poporului său, un bărbat care își cunoștea datoria față de marea familie a popoarelor lumii, dar avea și curajul de a-i aminti acesteia că are, la rândul ei, o obligație față de națiunea ucraineană, fără de care lumea ar fi incompletă și nedreaptă.

Șevcenko este cel care a marcat în chip remarcabil democratizarea culturii mondiale. Nimeni în literatura din ultimele secole nu a transformat cu atâta forță și hotărâre fiecare atom al biografiei sale într-o experiență artistică, într-un suport ideologic al operei artistice, așa cum a făcut-o Șevcenko. Din lirica lui au răzbătut glasurile unor întregi continente sociale abia trasate pe hărțile

culturologice elitiste, imensități de durere umană neștiute până atunci. De fapt, în plan ideologic, cu Șevcenko începe lungul și dramaticul proces de democratizare planetară a literaturii. „Cobzarul” lui Șevcenko este unul dintre primele modele de solidaritate absolută cu orice om nedreptățit de pe mapamond.

În țara noastră, o parte a creației lui Taras Șevcenko a fost cunoscută încă la sfârșitul secolului al XIX-lea. Prima traducere în limba română a lucrării sale reprezentative „Cobzarul”, realizate de Victor Tulbure și Valeri Cordon, cu o prefață de Mihail Sadoveanu, a apărut în 1952. De atunci „Cobzarul” s-a reeditat de câteva ori, culminând cu recenta ediție bilingvă ucraineano-română semnată de talentatul poet Ion Cozmei (Taras Șevcenko, *Kobzar-Cobzarul*, Editura „Bukrek”, Cernăuți, 2012).

Ion ROBCIUC

Taras Șevcenko, *La marginea pădurii* (1845-1847)

În poeziile lui Șevcenko găsim cea mai frumoasă și mai puternică expresie a dragostei de țară; în opera sa este curpînsă însăși esența vieții poporului ucrainean.

Muza marelui poet este muza „mâniei și a tristeții”. Spiritul de luptă și de libertate al operei lui Taras Șevcenko a fost atât de puternic, încât admiratorii poeziei sale îl considerau un mare luptător. De altminteri, astfel se vedea însuși poetul. Adevărul este că nici urmărirea, nici închisoarea, nici deportarea, nici interdicția de a scrie și picta, nimic nu a putut învinge forța spiritului lui Șevcenko. El a fost nu numai un mare poet al poporului său, ci și un erou național al Ucrainei, o întruchipare a caracterului eroic și a spiritului poporului său.

Șevcenko a fost devotat poporului său înrobit, a năzuit spre eliberarea lui și s-a interesat sincer de soarta altor popoare subjugate, exprimând

Subsemnatul, Bodnar Ioan, cetățean român, născut la data de 19.03.1945, în orașul Siret, județul Suceava cu domiciliul în Rădăuți, județul Suceava, str. Mihai Viteazu nr. 13, sc. A, et. 1, ap. 13, identificat prin CI seria SV nr. 503795, eliberată de către SPCLEP Rădăuți, la data de 23.07.2007, CNP 1450319333190, în nume personal declar pe propria răspundere, cunoscând dispozițiile art. 292 Cod Penal cu privire la falsul în declarații, următoarele:

Referitor la fuziunea Uniunii Ucrainenilor din România (UUR) cu sediul în Municipiul București, Calea Victoriei nr. 216, sc. B, et.2, Sector 1 cu Uniunea Democrată a Ucrainenilor din România (UDUR) cu sediul în Municipiul Suceava, str. Mărășesti, nr. 44, bl. 3D parter, reprezentată prin președinte Morhan Dumitru, arăt următoarele:

Am fost contactat telefonic de către Dumitru Morhan, în 10 februarie 2012, care mi-a comunicat că dorește o întrevvedere cu mine legat de o posibilă împăcare între cele două uniuni, subsemnatul fiind membru al organizației UUR și președintele filialei UUR Suceava. Precizez că între cele două uniuni există o stare conflictuală, domnul Morhan Dumitru, fiind de altfel și condamnat într-un dosar penal la o pedeapsă privativă de libertate, dosar în care parte vătămată este UUR.

Întâlnirea a avut loc în aceeași zi, într-un restaurant în apropierea localității Milișăuți, unde era prezent domnul Morhan și alte 6 persoane (aproximativ). Aici s-a discutat cu privire la o posibilă unire între cele două organizații. Subsemnatul, în nume personal și fără a avea vreun mandat din partea conducerii UUR, în interesul etniei ucrainene, m-am arătat interesat de o astfel de unire, propunând ca să purtăm această discuție și în viitor cu toți cei din Consiliul UUR.

După ce am purtat această discuție, domnul Grijac Gheorghe Alexa a scos mai multe înscrisuri, spunându-mi să semnez acolo unde îmi arăta dumnealui. Mi s-a spus că aceste înscrisuri reprezintă un proiect al viitoarei Uniuni dintre cele două organizații, prin această semnătură eu urmând să arăt că aș fi de acord cu unirea.

Subsemnatul nu am citit înscrisurile, observând doar că era vorba de un statut, și prin urmare am crezut că e vorba de înscris ce ar favoriza o înțelegere în viitor dintre cele două uniuni. Eu nu am aplicat pe acel înscris nici o ștampilă și nu am semnat înscrisurile în numele UUR, neavând acest drept. Acele înscrisuri le-am semnat doar în nume personal. De altfel, doar președintele UUR are dreptul de a aplica ștampilă pe documentele ce emană de la UUR. Toate

DECLARAȚIE

înscrisurile ce au fost semnate au rămas la domnul Grijac Gheorghe Alexa. Fiind grăbit am plecat imediat după aceea din restaurant.

În zilele următoare, l-am sunat pe domnul Morhan, cerându-i un exemplar din documentele ce le-am semnat, întrucât era normal să am și eu un exemplar și întrucât doream să îl prezint conducerii UUR. La telefon mi s-a răspuns abia peste câteva zile, când am fost chemat urgent la București, spunându-mi că mi se vor deconta toate cheltuielile. La București, am ajuns în data de 16.02.2012, unde domnul Grijac Gheorghe Alexa, mi-a înmănat un teanc de hârtii și am observat că pe semnătura mea este aplicată ștampilă oficială a UUR. În momentul acesta am realizat falsul la care urma să fiu implicat.

Răsfoind actele ce mi-au fost comunicate și observând ștampilă UUR, am întrebat de unde a apărut această ștampilă, iar domnul Grijac Gheorghe Alexa mi-a spus că el a făcut o ștampilă „o grefă” după ștampilă UUR, dar că totul este perfect legal. Pentru a dovedi legalitatea actelor aceștia mi-au arătat o mapă cu înscrisuri autentificate de notar, dar fără a mi se pune la dispoziție spre a le citi. Așadar, convocatorul din 16.01.2012, procesul-verbal din 28.01.2012 și Statutul Uniunii Ucrainenilor din România din 28.01.2012 prin care se pretinde faptul că UUR a fuzionat cu Uniunea Democrată a Ucrainenilor din România în cadrul Congresului extraordinar al Uniunii Ucrainenilor din România, ce s-a desfășurat în localitatea Milișăuți, str. Fabricii, nr. 827, județul Suceava, în ziua de 28.01.2012, pe care este aplicată și ștampilă UUR, și prin care eu aș fi fost ales de 400 de oameni președinte, sunt înscrisuri neadevărate și nu au fost niciodată puse în discuția conducerii UUR, subsemnatului nefiindu-i prezentate tabelele cu cei 400 de susținători. Așa cum am arătat la momentul întâlnirii au fost aproximativ 6 persoane și nu 400.

Subsemnatul am semnat acele înscrisuri, fiind indus în eroare. Totodată, acel statut, așa cum am arătat mai sus, l-am semnat în data de 10 februarie 2012, când m-am întâlnit la restaurant la insistențele domnului Morhan, iar ulterior am observat că acesta este datat în 28.01.2012.

Nu am participat la întocmirea convocatorului din 16.01.2012, nu am condus nicio ședință și nu am participat la vreun act de convocare și desfășurare a așa-

numitului Congres extraordinar al Uniunii Ucrainenilor din România, ce s-ar fi desfășurat în localitatea Milișăuți, str. Fabricii, nr. 827, județul Suceava, în ziua de 28.01.2012.

Precizez că, conform art. 22 din Statutul UUR, alegerea între congrese a unui nou președinte poate avea loc doar pe baza solicitării fundamentate a cel puțin 2/3 dintre membrii Consiliului UUR. Consiliul convoacă în decurs de două luni Congresul extraordinar, care alege noul președinte cu aceiași delegați care au fost la congresul precedent.

Chiar dacă am presupune prin absurd că s-a desfășurat așa-numitul Congres extraordinar al Uniunii Ucrainenilor din România din localitatea Milișăuți, acesta nu a fost însă convocat de 2/3 dintre membrii Consiliului UUR și la acesta nu au participat aceiași delegați care au fost la congresul precedent din Timișoara.

Personal declar că nu mă recunosc ca președinte al acestei fuziuni, sunt de acord pe viitor cu unirea tuturor cetățenilor de etnie ucraineană, acest lucru urmând a se efectua doar cu respectarea legii și prevederilor statutare ale UUR. Pentru aceste motive, vă rog ca să luați act doar de dispozițiile luate la cel de-al VI-lea Congres al UUR, desfășurat la Timișoara, în perioada 30 septembrie - 1 octombrie 2011 și de Hotărârea Consiliului UUR întrunit în ședință ordinară la data de 24.02.2012, și să dispuneți:

- înregistrarea noii conduceri a UUR, alese statutar la Congresul UUR, desfășurat la Timișoara, în perioada 30 septembrie - 1 octombrie 2011;

- modificarea adresei sediului UUR din Calea Victoriei, nr. 216, Sector 1, București, la noua adresă, respectiv în str. Radu Popescu, nr. 15, Sector 1, București, așa cum se menționează în noul Statut al UUR, la art. 2, alin. 4 („Sediul organizației este în București, str. Radu Popescu, nr. 15, Sector 1”), și în procesul-verbal al ședinței ordinare din data de 24.02.2012, semnat de către toți membrii Consiliului UUR.

Tehnoredactată de parte și legalizată semnătura părții la BNP ROȘCA IRINEL DANIELA, în șase exemplare, din care cinci exemplare s-au eliberat părții, iar un exemplar a rămas la arhiva biroului notarial.

SEMNĂTURA

Declarație politică

Doamnelor și domnilor deputați,

Etnicii ucraineni din România îl omagiază în fiecare an, în luna martie, pe marele poet ucrainean Taras Șevcenko, care s-a născut la 9 martie 1814 și a murit la 10 martie 1861.

Puțini scriitori dintre cei care au dobândit recunoașterea mondială, reprezintă simboluri pentru popoarele lor, precum Taras Șevcenko, „un fiu de țaran ce a ajuns domn în împărăția spiritului”, așa cum l-a descris un alt titan al literaturii ucrainene, scriitorul Ivan Franko.

Ideile și operele lui Taras Șevcenko au fost o forță hotărâtoare în trezirea conștiinței naționale a poporului ucrainean, idei care nici până în prezent nu și-au pierdut din actualitate. Dacă ne amintim doar de cuvintele lui „Uniți-vă, frații mei, vă rog și vă implor”, înțelegem că numai prin unire, prin aceeași gândire, prin iubire de neam, putem să perpetuăm moștenirea noastră culturală.

Sărbătorirea Zilelor Taras Șevcenko în întreaga lume ne demonstrează că acesta este un fenomen cultural nu numai pentru ucraineni, ci și pentru cei care iubesc cultura.

În România, etnia ucraineană cinstește memoria Marelui Cobzar prin adunări festive, seri literare, concerte, recitări de poezie în școli, cămine culturale din orașe și sate.

Datorită sprijinului primit din partea Secre-

tariatului General al Guvernului și al administrațiilor locale, Uniunea Ucrainenilor din România a dezvelit busturile marelui poet ucrainean în București, Negostina, Satu Mare și Tulcea, iar Liceul Ucrainean din orașul Sighetu Marmației poartă numele lui Taras Șevcenko.

O mare manifestare culturală a avut loc anul acesta în localitățile Negostina, Siret și Paltinu din județul Suceava, la care au fost invitați ucrainenii din județele vecine, Botoșani și Maramureș, precum și oaspeți din Ucraina. A participat poetul și omul politic al Ucrainei, Ivan Fedorovyci Draci, deținător al Premiului Național al Ucrainei „Taras Șevcenko” și al Premiului Internațional pentru Literatură „Antonovyci”, fiindu-i, de asemenea, acordat și Premiul „Nichita Stănescu” pentru traducerea operelor marelui poet cu același nume. La manifestarea culturală din județul Suceava, au mai participat reprezentanți ai autorităților regionale din Cernăuți și ai Administrației Locale din Kamianet-Podilskyi.

Această acțiune s-a bucurat și de sprijinul Consulatului General al Ucrainei la Suceava.

Evenimentele culturale dedicate marelui poet ucrainean Taras Șevcenko continuă în lunile martie și aprilie în toate județele unde viețuiesc ucraineni.

președintele UUR Ștefan BUCIUTA, deputat

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737**

E-mail:

curierul.ucrainean@gmail.com

**Redactor-șef:
Ion Robciuc**

**Redactori:
Ștefan Buciuta
Kolea Kureliuk**

**Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu**

**Tiparul executat la
Tipografia**

„S.C. SMART ORGANIZATION SRL”

Șevcenko sărbătorit la Suceava

*Stimați oaspeți din Ucraina,
Stimați reprezentanți ai Consulatului
General al Ucrainei la Suceava,
Stimați reprezentanți ai administrației
locale,
Dragi ucraineni,*

Conform unei tradiții îndelungate, ucrainenii din România, cu sprijinul Uniunii Ucrainenilor din România, cinstesc memoria marelui scriitor și pictor, geniu al poporului ucrainean, Taras Șevcenko.

Ideile și opera lui Taras Șevcenko au devenit o forță hotărâtoare în trezirea conștiinței și unirea poporului ucrainean. Ele nu și-au pierdut nici astăzi din actualitate.

Să ne reamintim doar cuvintele poetului „îmbrățișați-vă, frații mei, vă rog, vă implor“. Este atât de important și astăzi să înțelegem că numai unitatea, buna înțelegere și dragostea nemărginită față de neam ne vor ajuta nu numai să păstrăm, ci și să dezvoltăm moștenirea noastră culturală.

Sărbătorirea Zilelor Taras Șevcenko în întreaga lume a devenit, de multă vreme, un fenomen cultural de masă, îndeosebi acolo unde trăiesc ucrainenii. Astfel, în fiecare an în luna martie, comunitatea ucrainenilor din România cinstesc memoria Marelui Cobzar prin adunări festive, concerte, seri literare și recitări de poezie în toate școlile și căminele

culturale din localitățile cu populație ucraineană, inclusiv din Bucovina.

Cu sprijinul Uniunii Ucrainenilor, în România au fost ridicate, până în prezent, busturi ale Marelui Cobzar la București, Negostina, Satu Mare și Tulcea. La Sighetu Marmației funcționează un liceu ucrainean care poartă numele lui Taras Șevcenko. În urma discuțiilor ce au avut loc între conducerea UUR și Primăria orașului Sighet, urmează să fie ridicat un bust al lui Taras Șevcenko și în parcul situat în fața Liceului Ucrainean.

Sărbătoarea din acest an, care se desfășoară în cadrul „Zilelor Taras Șevcenko în România“ la Negostina, Siret și Paltinu, oferă ucrainenilor bucovineni prilejul de a se întâlni cu oaspeți de prestigiu din Ucraina: Ivan Draci, laureat al Premiului „Taras Șevcenko“, al Premiului Internațional „Antonovyci“ și al Premiului „Nichita Stănescu“ pentru traducerea operei marelui poet român; reprezentanți ai Administrației de Stat Regionale Cernăuți și ai Administrației Orașenești Kamianet-Podilskyi.

Doresc tuturor celor prezenți succes, bună dispoziție și să nu uităm să-l pomenim pe Taras Hryhorovyci Șevcenko.

Ștefan BUCIUTA,
președintele UUR,
deputat

La fiecare început de martie, ucrainenii din Suceava, cu sufletul priment, îl cinstesc pe Marele Cobzar al literaturii ucrainene - Taras Șevcenko. Anul acesta manifestările dedicate acestui eveniment s-au desfășurat pe parcursul a două zile, în trei localități diferite. Organizatori au fost UUR - filiala Suceava, Consulatul General al Ucrainei la Suceava și Primăria comunei Bălcăuți.

10 martie 2012

Ziua de sâmbătă a debutat la orele 11 cu depunerea de flori la bustul lui Taras Șevcenko din Negostina. Au participat, pe lângă negostineni și oficialitățile române, locuitorii din satele și orașele învecinate, precum și o delegație din Ucraina formată din oficiali ai Administrației de Stat din Cernăuți și din Kamianet-Podilskyi și din membrii Societății „Ucraina-Lumea“ conduse de poetul Ivan Draci.

Începând cu orele 15, în sala de festivități a Primăriei orașului Siret, a avut loc lansarea cărții „Cobzarul“ de Taras Șevcenko în traducerea poetului Ion Cozmei. Oaspeții au fost întâmpinați cu un cuvânt de bun venit de către primarul orașului Siret, domnul Adrian Popoiu.

„E un eveniment istoric cel pe care-l trăim noi astăzi. Șevcenko a fost tradus în multe limbi de poeți mari ai lumii. Traducerea lui Ion Cozmei e cea mai reușită. Șevcenko tradus în română, iar Eminescu tradus în ucraineană - iată un bogat material pentru întocmirea unei analize comparative de către cercetători“, a

spus președintele Societății „Ucraina-Lumea“, domnul Ivan Draci.

Doamna Daryna Maksymet de la Editura „Bukrek“ din Ucraina a prezentat celor de față cum s-a născut această carte deosebită: „Domnul consul general Vasyl Boieciko mi-a făcut cunoștință cu poetul Ion Cozmei și am discutat realizarea acestui proiect. Am beneficiat de sprijinul financiar al Administrației locale din Cernăuți. Și Bucureștiul a fost alături de noi. Mulți au contribuit la nașterea acestei cărți. Mulțumiri doamnelor Iaroslava Colotelo, Tania Cozmei, Felicia Vrâncean și domnilor Bohdan Melnyciuk, Ioan Chideșciuc. Mulțumiri tuturor! Editura noastră împlinște 25 de ani de activitate, iar editarea acestei cărți o considerăm ca una dintre cele mai remarcabile realizări. E floarea noastră împletită în coroana amintirii veșnice a marelui poet. Următorul proiect pe care vrem să-l realizăm împreună cu partea română este editarea unei cărți purtând semnătura lui Gheorghe Lucan. Suntem în faza de căutare a manuscrisului, dar cu siguranță vom reuși.“

Despre prima traducere a „Cobzarului“ lui Șevcenko în limba română, realizată de Victor Tulbure - Val Cordon și prefațată de Mihail Sadoveanu în anul 1952, a vorbit domnul Ion Robciuc, redactor-șef al revistei „Curierul ucrainean“.

Poetul Ion Cozmei a citit câteva versuri din creația lui Șevcenko atât în limba ucraineană, cât și în limba română. „Eu sunt vorbitor de limbă ucraineană dialectală. Primele trei clase

le-am făcut în satul meu natal, apoi părinții s-au mutat la Suceava. Cu noi vorbeau românește, dar se certau între ei în ucraineană“ - a povestit cu umor-i inconfundabil domnul Ion Cozmei. „Străbunica mea a fost verișoară cu Eminescu, eu predau latina și-l traduc pe Șevcenko. Știu că mulți se miră, dar asta e“.

A luat cuvântul și domnul Gheorghe Halyci din partea Administrației de Stat din Cernăuți care a spus că „această ediție bilingvă a «Cobzarului» e o mare realizare culturală. Sperăm într-o colaborare fructuoasă și pe viitor prin Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Ucraina-Republica Moldova“. Domnia sa a dăruit poetului Ion Cozmei două cărți ale lui Iuri Fedkovyci, la propunerea jurnaliștilor ucraineni, pe care acesta să le traducă asemeni „Cobzarului“ lui Șevcenko.

Consulul General al Ucrainei la Suceava, domnul Vasyl Boieciko, a mulțumit domnului Ivan Draci pentru atenția acordată acestei cărți (domnul Draci a semnat prefața) și primarului orașului Siret, Adrian Popoiu, pentru buna colaborare de până acum. De asemenea, domnia sa a amintit de începerea construirii bustului lui Silvestr Iarycevskyi (ultimul primar al Siretului din timpul stăpânirii austro-ungare) în localitatea Rohatyn - Ucraina.

La finalul acțiunii Societatea „Ucraina-Lumea“ a acordat medalii speciale și diplome pentru implicarea în dezvoltarea relațiilor de colaborare între Ucraina și diaspora ucraineană.

De la primărie toți cei prezenți s-au deplasat la Casa de Cultură „Mihai Teliman“ unde a avut loc un concert susținut de „Negostineanca“ - Negostina, „Vocile Negostinei“ - Negostina, „Veselka“ - Vășcăuți, „Kozaciok“ - Bălcăuți, „Siretul“ - Siret, „Podilskyi dyvohrai“ - Kamianet-Podilskyi.

Cu această ocazie am aflat de la primarul orașului Siret, domnul Adrian Popoiu, că la data de 29 februarie 2012, Primăria Siret a semnat contractul de finanțare pentru proiectul „Reabilitarea, modernizarea și dotarea Casei de Cultură «Mihai Teliman»“. Proiectul este finanțat prin Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Ucraina-Republica Moldova și are o valoare de 328.800 euro, din care 295.920 euro reprezintă finanțarea europeană. Partener în cadrul proiectului este Consiliul Raional Zastavna, din Ucraina. În cadrul proiectului va fi reabilitată în totalitate clădirea Casei de Cultură, vor fi înlocuite fotoliile din sala de spectacole și vor fi achiziționate o serie de dotări, cum ar fi: sistem de sonorizare, sistem de lumini, tehnică IT etc.

11 martie 2012

Manifestările dedicate sărbătoririi a 198 de ani de la nașterea lui Taras Hryhorovyci Șevcenko s-au încheiat duminică, 11 martie 2012, printr-un concert susținut la Căminul Cultural din Paltinu de către colectivul artistic „Podilskyi dyvohrai“ din Ucraina.

Putem considera manifestările de la Negostina, Siret și Paltinu o floare împletită în coroana amintirii veșnice a marelui poet ucrainean, o împrietenire spirituală între cele două popoare vecine.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Șevcenko, Eminescu și Ivan Draci în spațiul Bucovinei de azi

Taras Șevcenko (1814-1861) și Mihai Eminescu (1850-1889) sunt două nume de referință în literatura lumii ca reprezentanți ai romantismului european alături de pleiada marilor creatori precum V. Hugo, H. Heine, Byron, Shelley, A. Mickiewicz, Pușkin, Lermontov etc.

Cum fiecare popor își sărbătorește geniile, tot așa noi, românii, îl sărbătorim pe M. Eminescu atât în țară, cât și-n diasporă, iar ucrainenii, de asemenea, îl celebrează pe Taras Șevcenko de peste 150 de ani de la moartea sa atât în Ucraina, cât și-n lume, întrucât sunt poeți, care nu numai au contribuit la înflorirea literaturii universale, revoluționând estetica romantică prin sensibilitatea și măiestria lor, dar au încercat să schimbe în bine structurile lumii prin gândirea lor, pentru triumful dreptății, adevărului și-al iubirii interumane.

În România, comunitatea ucraineană deține patru busturi ale marelui poet T. Șevcenko: la București, Negostina, Satu Mare și Tulcea. De aceea anual, de zilele culturii ucrainene, celebrează figura marelui geniu ucrainean prin întâlniri cu oameni de cultură, lansări de carte, recitări din creația poetului, cântec și dans demonstrând că Șevcenko, ca și Eminescu, este nemuritor prin operele sale neprețuite.

Așadar, la Negostina (Suceava) sau mai bine zis în Bucovina noastră am sărbătorit recent cea de-a 198-a aniversare de la nașterea marelui romantic slav T. Șevcenko. La 9 martie, s-a născut fiul de iobag, care avea să ajungă „domn în împărăția spiritului“ zicea I. Franko, iar în fața bustului șevcenkian din Negostina, strălucea soarele primăvaratic când piața Căminului Cultural „Nazarie Iaremciuk“ se umpluse de lume cu flori și coroane ca să-i aducă omagiul convenit marelui Șevcenko.

Oaspeții din Ucraina (Cernăuți, Hmelnyțkyi și Kiev) în frunte cu Ivan Draci, poetul național și erou al Ucrainei, președintele Societății „Ucraina-Lumea“ și bucovinenii au ascultat deschiderea festivității de către primarul comunității ucrainene locale, Vasile Ursachi, după care a urmat salutul din partea deputatului și președintelui UUR, Ștefan Buciuta, prezentat de Miroslov Petrețchi, prim-vicepreședinte al UUR, și salutul prim-vicepreședintelui UUR, redactorul-șef al „Curierului ucrainean“, Ion Robciuc, care aprecia că la noi în Bucovina se întâlnesc cele două genii: genul tutelar al românilor, M. Eminescu, și genul ucrainenilor, T. Șevcenko, prețuit pretutindeni nu numai de ucraineni, ci și de întreaga omenire pentru ideile de dreptate, libertate și iubire apostolică față de semenii.

Invitat la cuvânt marele poet contemporan al Ucrainei, Ivan Draci, deținător al Premiului „Nichita Stănescu“ își exprima dorința sinceră ca ideile și visul geniului ucrainean T. Șevcenko să fie împlinite, căci popoarele se adună în jurul UE cu speranță în dreptate și egalitate deplină, iar Ucraina și România aici în spațiul nostru dominat de Eminescu și Șevcenko sunt unite spiritual, ca popoare vecine, care trebuie să trăiască în iubire și prețuire fraternă, așa cum s-a întâmplat de atâtea ori de-a lungul istoriei. Mesajul din poemul „Haidamacii“ al lui Taras Șevcenko ca nici un popor să nu se lase „înlanțuit“ e valabil și azi și poate că de aceea Ucraina își dorește să fie alături de România în UE și NATO, de aceea își dorește o biserică liberă ca în România, ca să trăiască în pace și bunăstare, asemenea altor popoare europene. Fie ca înțelepciunea lui Șevcenko și Eminescu să ocrotească popoarele noastre, iar noi să avem dragostea și demnitatea unor oameni ce-și urmează iluminatorii, cu înțelegere și dăruire, ca alături de toate popoarele lumii să trăiască în „iubire frățască“ - vorba Cobzarului

- să se bucure din plin de libertate, dreptate și adevăr, așa cum glăsuia psalmistul David și urmașii săi, Șevcenko sau Eminescu.

Excelența Sa consulul general al Ucrainei la Suceava, Vasyl Boieciko, a mulțumit tuturor iubitorilor lui T. Șevcenko, geniul și apostolul Ucrainei, care se adună anual să-l pomenească „Cu-o vorbă bună, liniștită“ aici în Bucovina, spațiul natal al marelui Eminescu. De asemenea, a salutat numeroasa delegație din Ucraina,

Participanții la eveniment

respectiv din Kiev, în frunte cu ilustrul poet contemporan, erou al Ucrainei și președinte al Societății „Ucraina-Lumea“, Ivan Draci, delegații din Cernăuți în frunte cu Gheorghii Halyci, prim-vicepreședinte al Administrației de Stat Regionale din Cernăuți și pe Vasyl Sukaci, vicepreședinte al Consiliului Orașenesc din Kamianet-Podilskyi (reg. Hmelnyțkyi), care au venit să-l omagieze cu flori și cântec pe Cobzarul Șevcenko.

Excelența Sa i-a mulțumit dlui Ivan Draci pentru a doua sosire în Bucovina la bustul lui T. Șevcenko și tare mult și-ar dori ca vizitele Domniei Sale în România să devină o bună tradiție, căci recunoașterea ucrainenilor din afara granițelor Ucrainei, cimentează nu numai dragostea noastră față de opera nemuritoare șevcenkiană, dar întărește și prietenia dintre popoarele română și ucrainean, așa cum demonstrează și recenta apariție la Cernăuți, în Editura „Bukrek“ a ediției de lux „Cobzarul“ lui Taras Șevcenko în traducerea poetului sucevean Ion Cozmei. Această ediție ucraineano-română, care poartă o prețioasă prefață a marelui poet Ivan Draci, dea Domnul să adune în jurul său și mai mulți cititori și iubitori ai Cobzarului, căci spiritele lui T. Șevcenko și M. Eminescu sunt veșnice și dragi nouă prin particularitățile lor naționale și estetice irepetabile.

În cuvântul său, oaspetele Cernăuțului, Gheorghii Halyci, a evidențiat colaborarea culturală și economică a bucovinenilor din Ucraina și România, prietenia dintre cele două popoare care se traduce prin serbările lui T. Șevcenko, O. Kobyleanska și S. Iarycevskyi atât la Cernăuți, cât și-n județul Suceava și serbările lui M. Eminescu și C. Porumbescu atât la Suceava, cât și la Cernăuți, unde au învățat acești mari artiști. Acum, cu finanțarea Administrației de Stat din Cernăuți am editat la Editura „Bukrek“, prin grija dir. Daryna Maksymeț, „Cobzarul“ bilingv, iar colaborarea noastră și proiectele comune în Bucovina sunt demne de prețuire reciprocă româno-ucraineană.

Consilierul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, Iaroslava Colotelo, a evidențiat că într-adevăr această colaborare dintre Ucraina

și România este mai largă în plan cultural, iar întâlnirile bilaterale, mijlocite de consulatele Ucrainei și României aici în Bucovina sunt multiple și admirabile.

Viceprimarul Sucevei, dl Viorel Seredenciuc, originar din Negostina, a salutat cu bucurie oaspeții din Ucraina, în frunte cu marele poet Ivan Draci și pe Excelențele sale de la Consulatul General al Ucrainei la Suceava, domnii Vasyl Boieciko și Vasyl Nerovnyi, a salutat oaspeții din București, Maramureș, Botoșani și Bucovina, pe localnicii satului prezenți la sărbătoare.

Regiunea Cernăuți și județul Suceava au legături istorice, iar azi proiectele europene dintre Ucraina și România bazate pe euro-regiuni ne vor asigura multiple posibilități de colaborare culturală și economică.

După intonarea imnurilor de stat ale României și Ucrainei delegații din Ucraina, și apoi cei din România au depus flori și coroane la monumentul lui T. Șevcenko, iar grupul vocal-instrumental „Vocile Negostinei“ (Nehostynski holosy) sub conducerea artistică a poetului-compozitor Mihai Voloșciuc intonau imnul internațional ucrainean „Reve ta stohne.../Suspină Niprul...“ în limba ucraineană spre bucuria auditoriului care a preluat prin murmur melodia șevcenkiană.

În acest cadru, preoții bisericilor ortodoxe din Negostina și Bălcăuți - Daniel Petrașuc și Mihai Marici au oficiat slujba de pomenire a marelui poet ucrainean Taras Șevcenko. După care s-au realizat poze în grup cu toți prețuitorii versului șevcenkian.

Adunarea festivă de la Negostina s-a încheiat, iar auditoriul a fost invitat de la orele 14:00 la lansarea „Cobzarului“ lui T. Șevcenko în traducerea lui I. Cozmei în sala de conferințe a Primăriei Siret, iar iubitorii de concert dedicat poetului (orele 15,30) în sala Casei de Cultură „Mihai Teliman“.

Lansarea „Cobzarului“ lui T. Șevcenko s-a produs în fața unei săli arhipline cu intelectuali din Siret, invitați din București, Botoșani, Maramureș și din Ucraina care s-au întâlnit cu marele poet contemporan al Ucrainei I. Draci, deținător al Premiului „N. Stănescu“ și autor al prefeței la actualul volum „Către popoare și generații“, cu poetul-traducător Ion Cozmei care a citit din traducerile sale, cu directorul Editurii „Bukrek“, Daryna Maksymeț, care a oferit ediția bilingvă ucraineano-română a „Cobzarului“ în format de lux cu ilustrații din pictura lui T. Șevcenko însuși, cu alte personalități de stat și ale culturii din Ucraina și România implicate în elaborarea prețiosului volum șevcenkian. Toate dezbaterile care au urmat din partea română și ucraineană au elogiat calitatea traducerii și actul în sine de promovare a poeziei lui Șevcenko între popoarele noastre.

Spectacolul de gală „Tătucului Taras“ a fost deschis de primarul orașului Siret, Adrian Popoiu, care a evocat în fața spectatorilor relațiile de colaborare și prietenie dintre sireteni și partea ucraineană prin proiecte și parteneriate.

Ilustrul poet al Ucrainei I. Draci a mărturisit publicului că iubește Bucovina cu oamenii săi, cu biserici ortodoxe, unde strălucesc bijuteriile UNESCO - mănăstirile medievale zugrăvite în exterior de meșteri anonimi nepereche, unde s-a înălțat geniul M. Eminescu dând limbii române cel mai frumos veșmânt asemenea lui T. Șevcenko, creatorul limbii poetice și literare în Ucraina.

(Continuare în pagina 5)

Ioan CHIDEȘCIUC

Concertul festiv l-au dechis „Vocile Negostinene“ (Nehostynski holosy), care au ridicat sala în picioare intonând nemuritorul imn șevcenkian „Suspina Niprul larg, se zbate“ și alte cântece dragi tuturor sub conducerea poetului-compozitor Mihai Voloșciuc.

Momentul poetic a fost realizat de poetul Iuri Pavliș, care a recitat două sonete „Lui Șevcenko“, iar eleva Andreea Grigoraș a recitat în mod strălucit poemul „Fata vrăjtită“.

Au urmat dansurile grupului de copii „Veselka“ din Vășcăuți și ai ansamblului „Nehostynka“ cu montaje de tip profesionist vizionate și la emisiuni TV.

Cele mai aplaudate au fost aparițiile ansamblului de cântec și dans „Kozaciok“ din Bălcăuți, condus de instructor-dansator Petru Șoiman, de asemenea, cunoscut din emisiuni TV, tabere naționale și internaționale la care au luat parte.

Cu multă eleganță și măiestrie s-au comportat și dansatorii grupului „Sireteanca“, condus de Dan Popovici ceea ce atestă că formațiile noastre vocal-instrumentale și de dans au un nivel calitativ ridicat, demn de admirație.

Concertul jubiliar T. Șevcenko s-a încheiat cu

evoluția ansamblului „Dyvohrai“ din Kamianet-Podilskyi (Ucraina) care a strălucit prin piese de muzică populară, de muzică ușoară și de dans clasic, modern și popular, demonstrând capacități interpretative minunate, răsplătite pe deplin cu aplauzele spectatorilor.

Trebuie precizat că la prezentarea de carte au fost premiați cu distincții și diplome din partea Societății „Ucraina-Lumea“ intelectuali de marcă și profesori de limba ucraineană maternă de către poetul I. Draci, Alla Kendzera, iar din partea UUR - filiala Suceava dna insp. Lucia Mihoc, prim-vicepreședinte, și prof. Eusebie Frăseneiuc, prezentatorul concertului, au înmănat tuturor instructorilor artistici diplome de merit pentru participare la jubileul T. Șevcenko în zona Siret, căci a doua zi oaspeții din Ucraina, București, Botoșani și Maramureș aveau să viziteze mănăstirile Sucevița și Moldovița ca apoi să participe la spectacolul de gală Taras Șevcenko, în zona de munte, la Paltinu.

Prin urmare, spațiul bucovinean s-a desco-

perit și urma să se descopere în continuare cu oamenii săi credincioși și frumoși, păstrători ai tradițiilor și obiceiurilor, creatori de frumos artistic, asemenea lui Ion Zugravu de la Sucevița, Eminescu sau Șevcenko ce ne veghează din înălțimi divine.

Ioan CHIDEȘCIUC

Vernisaj la Galeria de Artă „Taras Șevcenko“ din Municipiul Suceava

La Galeria de Artă „Taras Șevcenko“, de la sediul Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Suceava, s-a deschis joi, 15 martie a.c., în aceeași zi în care în Capitală a fost inaugurată expoziția bilaterală româno-ucraineană „De la București la Kiev, o călătorie filatelice“ dedicată aniversării a 20 de ani de relații diplomatice dintre România și Ucraina, expoziția de pictură și grafică a artistei plastice botoșanene Aida Șuster Boțan.

Compoziții suprarealiste și un grupaj de portrete care vizează stările psihice

Aida Șuster Boțan, instructor ergoterapeut la Spitalul de Psihiatrie din Botoșani, etalează în expoziția cu genericul „Stări“ o succesiune de compoziții suprarealiste cărora le alătură un grupaj de portrete ce vizează stările psihice.

Prezentată în luna februarie la Galeriile de Artă „Ștefan Luchian“ din municipiul Botoșani, expoziția a ajuns acum la Suceava la invitația prof. Ioan Bodnar, președintele UUR - filiala Suceava.

Evenimentul, care a readus în atenția publicului sucevean Galeria „Taras Șevcenko“, spațiu deschis manifestărilor expoziționale dedicate, cu precădere, multiculturalității și colaborării interetnice, s-a desfășurat în prezența oficialităților județene (subprefectul Angela Zarojanu, vicepreședintele Consiliului Județean Suceava, Vasile Ilie), a reprezentantului Consulatului General al Ucrainei la Suceava (viceconsul Volodymyr Palesika) și a unui public care, deși restrâns, a reunit membri ai minorităților etnice din perimetrul bucovinean (prof. Sorin Golda, președintele Comunității Evreilor din Suceava, pictorii Iosif Csukat și Iulian Dziubinski).

O Balanță cu nume de prințesă etiopiană, care a evoluat de la joacă la vis

Autoarea lucrărilor, o Balanță cu nume de prințesă etiopiană (Aida, din drama romantică pe muzica lui Giuseppe Verdi) care până la vârsta de 30 de ani nu s-a preocupat de pictură, dar care

a avut nevoie de o supapă pentru a-și descărca tensiunile acumulate în activitatea de zi cu zi, a început să picteze, așa cum a mărturisit ea, „în joacă“, instruindu-se mai întâi ca autodidact și urmând apoi cursurile Școlii Populare de Artă din Botoșani.

Atrasă de maniera suprarealistă, am putea spune că Aida Șuster Boțan a evoluat de la joacă

Participanți la vernisaj

la vis, dacă ne gândim că atunci când pictorii s-au alăturat acestui curent artistic de avangardă care proclama o nelimitată libertate de expresie (curent care a apărut inițial în literatură) și-au propus să transpună ilogicul visului în reprezentările vizuale.

O reflecție asupra stărilor psihice resorbite de fizionomiile unor identități tulburate

Vizând zona situată la granița dintre lumea exterioară și lumea interioară, cea care sondează adâncurile subconștientului, lucrările Aidei Șuster Boțan (compoziții care absorb endorfinic privirea) deschid ferestre spre teritorii virgine, încă neexplorate, care se circumscriu registrului straniu al aproximării inexprimabilului.

Coordonator al programului ArtTerapie aplicat în cadrul Spitalul de Psihiatrie din Botoșani, Aida Șuster Boțan ne oferă odată cu imersia în universul oniric suprarealist o reflecție asupra stărilor psihice resorbite de fizionomiile unor identități tulburate.

„Jupânul“ Roman Istrati a remarcat în cea mai mare parte a lucrărilor prezența mâinii, în diverse și metamorfotice ipostaze, iar prof. Sorin Golda, s-a arătat impresionat de portretele clinice desenate.

„O expoziție sub semnul visului“

„O expoziție sub semnul visului“, cum a spus subprefectul Angela Zarojanu, expoziție care, așa cum a subliniat vicepreședintele C.J. Suceava, Vasile Ilie (care a remarcat că există „multă materie cenușie“ înglobată în fiecare imagine picturală) constituie un semn ce se adaugă altor inițiative care accentuează faptul că „se dorește o apropiere mai mare între Suceava și Botoșani, pentru că împreună putem da un semnal mai puternic în Moldova“.

Un vernisaj la care, galant, prof. Ovidiu Milici i-a oferit Aidei Șuster Boțan un buchet de lalele, iar inspectorul principal din cadrul Prefecturii Suceava, Alexandru Flandorfer a apreciat cu sinceritate discursul vizual suprarealist al artistei.

Vernisaj care s-a încheiat cu un mini-recital de muzică folk, susținut de liceana Daniela Bejenariu, de la Colegiul Național „Petru Rareș“ din Suceava.

Tiberiu COSOVAN

O apariție editorială de excepție

În martie 2012, Editura „Bukrek” din Cernăuți (director, Daryna Maksymeț) a oferit poetului și traducătorului Ion Cozmei (născut la 11 martie) o surpriză literară de neprețuit: tipărirea într-o ediție de lux bilingvă (ucraïneano-română) a „Cobzarului” lui Taras Șevcenko.

Editat în format 90x100, cu coperte cretate de culoare crem, volumul conține 25 de poeme șevcenkiene (printre care marile poeme „Fata vrăjtită”, „Katerina”, „Haidamacii”, „Hamalia”, „Visul”, „Ereticul”, „Captivul”, „Marele beci”, „Caucazul”, „Maria”), reprezentând esența creației poetice a bardului ucrainean, unul dintre marii romantici ai literaturii universale.

Eleganta apariție editorială de la Cernăuți beneficiază de un cuvânt introductiv („Către popoare și generații”) semnat de cel mai mare poet ucrainean contemporan, Ivan Draci, din care cităm selectiv: „Cu aceste cuvinte despre Taras Șevcenko, aș dori să felicit Editura «Bukrek» și pe talentatul traducător din România, pe cunoscutul poet român Ion Cozmei, care a pregătit traducerea în limba română a „Cobzarului” ucrainean. De mai bine de douăzeci de ani domnul Cozmei este preocupat de transpunerea în limba română a

creației poetului nostru național. Traducerile sale au fost recunoscute ca fiind cele mai reușite. Acest fapt demonstrează talentul deosebit al poetului și traducătorului. Am speranța că geniul „Cobzarului” nostru, nemuritoarea sa creație, mărețul său cuvânt care a devenit tezaurul nostru spiritual în traducerea lui Ion Cozmei vor transmite poporului român dorința noastră de mai bine, mândria pe care o avem față de națiunea noastră și față de destoinicia săi fii, dorința noastră de a trăi în noua și liberă familie a popoarelor europene”.

Trebuie să precizăm că volumul a fost editat la inițiativa Consulatului General al Ucrainei din Suceava, cu sprijinul financiar al Administrației de Stat Regionale din Cernăuți, reprezentând o ediție bilingvă a Marelui Cobzar, o adevărată integrală poetică șevcenkiennă care pune la îndemână cititorului, față în față, textul ucrainean original și textul tradus în limba română de poetul Ion Cozmei.

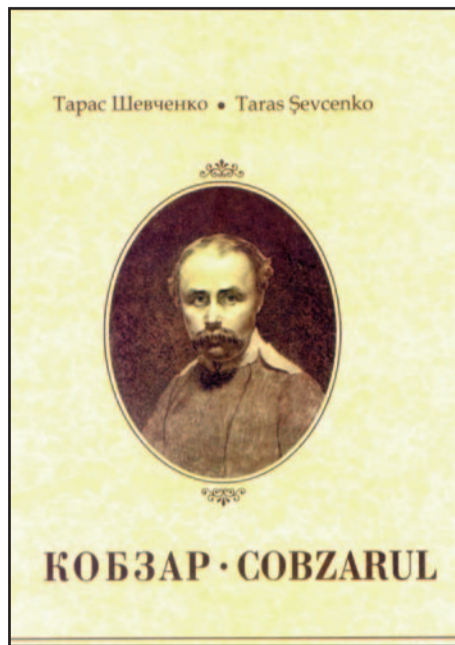
Într-adevăr, Taras Șevcenko întru-chipează geniul tutelar al poporului ucrainean. Traducerea artistică a creației unui astfel de poet presupune o interpretare com-

plexă, multilaterală a operei literare, ca tip specific al discursului artistic, aflat într-o strânsă relație cu realitatea extratextuală. În spațiul literar românesc versurile șevcenkiene nu sunt pentru prima dată traduse, dar Ion Cozmei și-a asu-

cătorul român consideră necesar să readucă în atenție profunzimea sensurilor și strălucirea formelor lirice ale creației lui Taras Șevcenko.

Volumul recent apărut este editat în formulă bilingvă, astfel că traducerea, așezată față în față cu textul original, să ofere lectorului avizat, îndeobște bilingvului român-ucraïnean, posibilitatea comparării ca în oglindă a originalului cu traducerea și a emiterii unor judecăți de valoare privind calitatea și veridicitatea traducerii românești.

Amintind că responsabilul de ediție este Daryna Maksymeț, redactorul științific – Bohdan Melnyciuk, redactorul literar – Felicia Vrânceanu, încheiem scurta noastră prezentare cu adnotarea traducătorului Ion Cozmei, prezentă pe coperta a IV-a a cărții: „Efortul și ambițiile noastre de a conferi poeziilor lui Șevcenko o nouă haină românească se plasează într-un demers logic și necesar, pentru a-l avea pe „Cobzarul” ucrainean în limba lui Eminescu într-o formă artistică și o structură cât mai aproape de adevăr”.

mat responsabilitatea de a afirma că, până acum, nu au fost supuse unui demers de reconstituire exhaustivă, în măsura posibilităților, a semnificațiilor primordiale prezente în textul original. Tradu-

„Bibliotecile - porți deschise spre cunoaștere”

Acest proiect a demarat la 7 mai 2011 și se va desfășura timp de un an.

Părțile implicate în proiect sunt Biblioteca Bucovinei „Ion G. Sbiera” din Suceava, Biblioteca Științifică Universală Regională „Mychailo Ivasiuk” din Cernăuți, Consiliul Județean Suceava și Muzeul Bucovinei.

Au avut loc reuniuni la Cernăuți și Suceava, conduse de doamna Antonina Ivanițkaia - directoarea Bibliotecii Regionale și, respectiv, dl Gheorghe Gabriel Cărăbuș - managerul Bibliotecii „I. G. Sbiera”.

Între cele două biblioteci s-a făcut schimb de cărți, și anume: la Cernăuți au plecat cărți în limba română, iar în județul Suceava s-au adus cărți în limba ucraineană.

În județul Suceava, au fost cuprinse în program bibliotecile din Siret, Măriței, Negostina

și Mușenița, fondul de carte fiind de 1000 de exemplare. Ordinea în care cărțile aduse au circulat este chiar cea dată de mine. În fiecare bibliotecă fondul de carte s-a aflat la dispoziția cititorilor timp de o lună. Din păcate, programul a avut de suferit din cauza gerurilor.

În cele ce urmează, mă voi referi la momentul în care fondul de carte s-a aflat la Biblioteca „Traian Chelariu” din Măriței. Trebuie amintit faptul că marea majoritate a cărților sunt tipărite la

limba ucraineană.

Itați și cei mai căutați autori: T. Șevcenko, I. Franko, M. Koțiubynskyi, I. Severniuk, D. Pavlyciko, P. Tycina, N. Mironiuk, I.N. Levyțkyi, O. Honcear etc.

Menționăm faptul că în acest program sunt implicate multe personalități din cadrul Bibliotecii „Ion G. Sbiera” din Suceava, precum Lăcrămioara Cocuz, Aura Ionescu, Laura Pânzar.

Amintesc, de asemenea, faptul că domnul metodist-șef Bogdan Murgoci, de la Biblioteca „I. G. Sbiera” din Suceava, a asigurat transportul cărților la bibliotecile din județ cu ajutorul bibliobuzului.

Biblioteca „Traian Chelariu” din Măriței a donat Bibliotecii Științifice „Mychailo Ivasiuk” din Cernăuți, colecțiile complete ale publicațiilor UUR: Curierul ucrainean, Vilne slovo, Ukrainskyi visnyk, Naș holos și Dzvonyk.

Editura „Bukrek” din Cernăuți, în condiții grafice excelente.

În marea lor majoritate, cititorii acestor cărți au fost cei care au terminat școala pe vremuri, când în localitățile cu populație ucraineană se studia în școală limba maternă, dar și elevii clasei a III-a, prof. Dana Barbir, care învață acum

Materiale semnate de KOLEA KURELIUK

Sărbătoarea limbii materne la a 5-a ediție

La 26 februarie 2012, începând cu orele 10, Casa de Cultură „Mihai Teliman” din Siret a fost gazda Concursului național „Sărbătoarea limbii materne”. Organizatorii manifestării, aflate la cea de-a 5-a ediție, au fost Școala cu clasele I-VIII Bălcăuți în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Suceava, Uniunea Ucrainenilor din România și Consulatul General al Ucrainei la Suceava. Începând din anul 2011, concursul este cuprins în Calendarul Activităților Educativ de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și se adresează elevilor ciclului preșcolar, școlar, primar, gimnazial și liceal, care provin din școlile în care se studiază limba ucraineană de pe întreg teritoriul României.

Obiectivul general al proiectului este „atragera tinerilor aparținând minorității ucrainene în activități comune menite să promoveze afirmarea identității culturale, ca fundament al dezvoltării viitoare a cetățeanului european” și se desfășoară pe patru secțiuni: eseu, creații ale elevilor, costum popular, program artistic.

Doamna profesoară Lăcrămioara Grigoriuc a deschis manifestarea prezentând invitații: consulul general al Ucrainei la Suceava, domnul Vasyl Boieciko, împreună cu soția sa, doamna Nadia Boieciko, consulul Ucrainei la Suceava, domnul Vasyl Nerovnyi, împreună cu soția, doamna Daniela Nerovnyi, președintele Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Suceava, domnul Ioan Bodnar, primarul orașului

Siret, domnul Adrian Popoiu, inspectorul școlar al I.S.J. Suceava, doamna Lucia Mihoc, directorul Școlii cu clasele I-VIII Bălcăuți, domnul Iulian Petru Chideșa.

Au participat elevi de la școlile din Bălcăuți, Negostina, Vășcăuți, Siret, Suceava, Rădăuți, Brodina de Sus, Paltinu, Șerbăuți, Călinești Enache, Călinești Cuparencu, Mihăileni (Botoșani), Izvoarele Sucevei.

Activitatea a debutat cu alocuțiunile invitaților, fiind urmată de premiera elevilor participanți la primele două secțiuni: eseu - „Limba maternă în școala mea” și creații ale elevilor (proză/poezie). Pentru premianții de la aceste probe, Consulatul General al Ucrainei la Suceava a oferit premii constând în diplome, cărți și dulciuri.

A urmat proba de prezentare a costumului popular și proba moment artistic. Juriul care a evaluat elevii la aceste secțiuni a fost alcătuit din Ilie Sauciu, președintele juriului, Diana Emanuela Frasiuc, Petru Ștefan Șoiman și Lăcrămioara Grigoriuc.

„Celebrarea Zilei Limbii Materne în oricare din țările Uniunii Europene e o sărbătoare a democrației. De asemenea, ea marchează o abordare democratică a autorităților acelor țări în ceea ce privește respectarea drepturilor minorităților care trăiesc în acele zone. Cu ocazia acestei sărbători îi salut pe toți elevii care învață limba ucraineană, pe profesorii care se ocupă de educația lor și aduc sincere mulțumiri celor

care s-au ocupat de organizarea acestui eveniment deosebit: domnului Ioan Bodnar, președintele UUR - filiala Suceava, doamnei profesoară Lucia Mihoc, inspector de limba ucraineană la I.S.J. Suceava, coordonatoarelor proiectului, doamnei Anca Știubianu, profesoară de limba și literatura ucraineană și doamnei Grigoriuc Lăcrămioara-profesoară de limba și literatura română la Școala cu clasele I-VIII Bălcăuți” - ne-a declarat domnul Vasyl Boieciko, consulul general al Ucrainei la Suceava.

Am stat de vorbă și cu directorul Casei de Cultură „Mihai Teliman” din Siret, domnul Mihai Mihăescu-Aniuk, care ne-a spus că „este o onoare pentru orașul Siret că un astfel de eveniment major pentru dezvoltarea învățământului din Suceava are loc în această localitate cu tradiție, dacă ne gândim la vechea Școală Pedagogică care a ființat aici în anii 60.”

Demn de menționat este faptul că edilul orașului Siret, domnul Adrian Popoiu, este prezent de fiecare dată la orice acțiune organizată de comunitatea ucraineană la Siret.

Închei cu o posibilă definiție a limbii materne. Se zice că într-o zi, Bismarck, cancelarul de fier, în a cărui armată erau militari de mai multe naționalități, în inspecția armatei, se oprește în fața unui soldat și-l întreabă dacă știe să se roage. Acesta îi răspunde că știe Tatăl nostru. „Spune-l atunci”. Și soldatul, în poziție de drepti, spune în germană Tatăl nostru. Bismarck se uită mai atent la el și-l întreabă: „Ce națiune ești?”. „Polonez, să trăiți Înălțimea Voastră!”. „Spune-mi în poloneză”. Și atunci el îngenunchează și rostește Tatăl nostru. Iar Bismarck zice: „De ce ai îngenuncheat când ai spus în poloneză?” „Așa m-a învățat mama...”

Convalia HREHORCIUC

Ziua Limbii Materne sărbătorită la Lugoj

Conform Planului de acțiuni și proiecte culturale ale UUR - filiala Timiș la 21 februarie 2012 s-a desfășurat acțiunea „Ziua Internațională a Limbii Materne”.

Anul acesta a fost rândul organizației Lugoj a UUR să fie gazda manifestării.

Astfel, sediul UUR din Lugoj s-a dovedit a fi neîncăpător, fiind prezenți președinții organizațiilor locale ale UUR din localitățile apropiate de orașul Lugoj, elevii care învață limba ucraineană la Colegiul „Julia Hasdeu” din Lugoj, împreună cu profesoara de limba ucraineană, dna Violeta Lazarciuc. A fost prezent inspectorul de limba ucraineană, prof. Ion Cîmpeanu.

Manifestarea a fost precedată de ședința trimestrială cu președinții organizațiilor locale ale UUR Timiș, convocați de dl Gheorghe Hleba, președintele UUR, filiala Timiș.

Timp de trei ore am discutat despre problemele ivite în organizațiile locale ale UUR Timiș, planul de acțiuni în desfășurare al UUR și planul de perspectivă al Comitetului UUR Timiș cu privire la alegerile locale și județene.

Cu toții suntem foarte indignați de cele ce sunt postate pe Face-

book, referitor la imaginea UUR. Aceste persoane lipsite de valoare, ce se cred a fi ucraineni, aduc numai deservicii ucrainismului din România, strică imaginea noastră în lume. Ar face mai bine să pună umărul pe lângă noi, să fie alături de noi în munca această grea de a nu ne pierde identitatea etnică.

La ora 14:00 a început manifestarea propriu-zisă.

Cuvântul de deschidere a aparținut dlui Gheorghe Hleba, președinte al UUR, filiala Timiș, care a prezentat necesitatea păstrării cu sfințenie a datinilor și obiceiurilor străvechi, a identității etnice. A vorbit despre necesitatea învățării limbii materne la grădinițe, școli, la biserici și în organizațiile UUR.

La această masă rotundă au luat cuvântul, pe rând, toți președinții organizațiilor locale ale UUR.

După gazda noastră, dl Ioan Covaci, președintele UUR Lugoj, au vorbit despre necesitatea însușirii limbii materne următorii: dna Mariana Brașoveanu, președintă a organizației UUR Știuca, dl Petru Beuca, președintele organizației UUR Pietroasa Mare, dl Mihai Șpilca, președinte interimar al organizației locale UUR Criciova, dl Longa Ioan, președintele organizației UUR Bârna-Pogănești, dl

Smecicaș Mihai, președintele organizației UUR Brănești, dl Condrei Vasile, președintele organizației UUR Bethausen. Apoi, dna preteasă Savana Albiciuc, educatoare la Grădinița Ucraineană din Lugoj, a vorbit foarte frumos și a caracterizat frumoasa limbă ucraineană.

Dl Gheorghe Maleta și dl Vasile Pauliș, membri ai Comitetului organizației locale Lugoj, au vorbit despre integrarea ucrainenilor în viața culturală a Municipiului Lugoj. Prof. Ion Cîmpeanu, inspector de specialitate (limba ucraineană) la Inspectoratul Școlar Județean Timiș, a vorbit despre istoria limbii materne.

Ziua Internațională a Limbii Materne este ziua susținerii diversității lingvistice și culturale proclamată la cea de-a XXX-a sesiune a Conferinței Generale a UNESCO, care a avut loc în perioada 26 octombrie -17 noiembrie 1999 la Paris. Această zi se sărbătorește în fiecare an la 21 februarie, începând cu anul 2000.

Istoricul sărbătorii, din păcate, are un început foarte tragic. La 21 februarie 1952, în Bangladesh, puterea a înăbușit în sânge o demonstrație de protest împotriva interzicerii de către guvern a folo-

sirii limbii bengaleze în țară. De atunci, această zi a devenit ziua celor morți pentru limba maternă.

Au trecut mulți ani și abia în 1999, la Paris, s-a stabilit Ziua Internațională a Limbii Materne, iar din 21 februarie 2000, această zi se sărbătorește și la noi.

Deoarece din cele 6000 de limbi ale lumii, aproape jumătate sunt amenințate cu dispariția (40%), UNESCO se străduiește să mențină limbile ca un însemn al apartenenței culturale a individului.

Noi, ca o comunitate etnică aflată departe de Ucraina, suntem obligați să ne păstrăm limba maternă pentru a ne păstra identitatea națională.

Aceasta se poate face prin învățarea limbii materne și folosirea ei în special în familie și în relațiile cu alți membri ai comunității ucrainene din România.

Dna Lazarciuc Violeta, profesoară la clasele ucrainene de la Colegiul „Julia Hasdeu” din Lugoj, a punctat și ea importanța studenților ale marilor scriitori ucraineni.

Masa rotundă s-a încheiat așa cum a început și anume într-o atmosferă plăcută, iar elevul - poet Corneșcian Lucian Alexandru din clasa a XI-a filologie, limba ucraineană de la Colegiul Național „Julia Hasdeu” din Lugoj a recitat poezia „Рідна мова”.

*Gheorghe HLEBA,
președintele UUR Timiș*

„Cartea, comoară de înțelepciune“ – proiect educațional la Școala cu clasele I-VIII din Rona de Sus

Printre proiectele derulate în parteneriat la Școala cu clasele I-VIII din Rona de Sus se numără și proiectul educațional „Cartea,

limba ucraineană „Clopoțelul“ inițiată și finanțată de Uniunea Ucrainenilor din România. Ar fi necesar să primim un număr mai mare de reviste, ca să ajungă la cât mai mulți copii. De bun augur în educația dragostei pentru cărți este și „Festivalul de poezie ucraineană“ organizat de UUR, mai ales că la ultimele ediții se cere citirea textelor din cărți editate de UUR, iar premiile constau în cărți în limba ucraineană. De apreciat este faptul că anual în bibliotecile din satele ucrainene ajung multe cărți editate cu finanțarea UUR.

este dirijată și elevii din clasele în care profesoara predă limba română. Și aici aș sublinia preocuparea dnei prof. Mirela Dobra în pregătirea elevilor pentru Olimpiada de limbă, comunicare și literatură română. În acest sens,

comoară de înțelepciune“. Acest proiect a fost încheiat între Școala cu clasele I-VIII din Rona de Sus - director prof. Loredana Lușcan și Biblioteca Comunală din Rona de Sus - bibliotecară Maria Albiciuc, pentru perioada 2011-2015.

Inițiat și condus de prof. Mirela Dobra, proiectul educațional „Cartea, comoară de înțelepciune“ își propune să trezească în sufletele fragile și averse de cunoaștere ale elevilor dorința de a se apropia de carte, dorința de a citi, dorința de a pătrunde încă de mici în universul liniștit al unei biblioteci, respectul față de carte, respectul față de cel ce a scris-o. Vreau să citez câteva argumente din acest proiect: „Vârsta elevilor este cea mai favorabilă perioadă pentru acumularea unor impresii puternice, este vârsta imaginației, a fanteziei, a visării și a jocului. Este unanim acceptat faptul că e ușor să influențezi formarea personalității copilului prin literatură, făcând apel la sensibilitatea celui educat“.

„În ultimii ani se observă o scădere a interesului față de lectură. Televizorul, jocurile video și calculatorul sunt cele care au „furat“ interesul copiilor și chiar al adulților de a citi o carte. Unii părinți nu mai reprezintă un model pentru copil, din acest punct de vedere, pentru că nici ei nu citesc. De mare ajutor în educația dragostei pentru citit este revista pentru copii în

Dar întorcându-mă la proiect aș vrea să consemnez doar câteva din multitudinea de obiective propuse: trezirea interesului elevilor pentru literatură, familiarizarea elevilor cu biblioteca și cu activitatea desfășurată de bibliotecar; formarea respectului față de carte și cultivarea dorinței de a o păstra în bună stare; realizarea de programe artistice și stimularea interesului elevilor pentru poezie; realizarea unor lucrări originale inspirate din cărți; formarea obișnuinței de a merge la bibliotecă; organizarea bibliotecii personale etc.

Implicați în acest proiect sunt elevii clasei a VI-a B (în principal), unde prof. Mirela Dobra

la faza pe școală (ianuarie), au participat 27 de elevi. Dintre ei, 8 elevi au participat la Sighet la faza zonală (în februarie). Doi elevi s-au calificat pentru faza județeană (martie), unde au obținut rezultate deosebite: Bilan Andreas (clasa a V-a A) - 74,5 puncte și Bodnariuc Adriana (clasa a VI-a B) - 94 p. Felicitări lor, ca și dnei profesoare.

Nu vreau să închei articolul înainte de a enumera câteva acțiuni concrete desfășurate sub egida acestui proiect educațional. „Miracolul cărților“ a fost titlul acțiunii de vizitare a bibliotecii, cu care ocazie bibliotecara Maria Albiciuc i-a familiarizat cu tehnici de așezare și păstrare a cărților în bibliotecă, cum se face o carte, cartea de-a lungul timpului. „Ce m-a marcat cel mai mult într-o carte“ - realizarea expoziției de desene, colaje, versuri, citate din cărțile citite. „Luceafărul poeziei - Mihai Eminescu“ - recital de poezie. „Atenție! Și cărțile au suflet! - repararea unor cărți deteriorate. „Oamenii darnici“ - colectare și donație de carte. „Citește, învață și câștigă!“ - concurs. Și vor urma multe alte acțiuni frumoase și folositoare. Succes elevilor și inițiatorului proiectului educațional „Cartea, comoară de înțelepciune“, prof. Mirela Dobra, și partenerii, bibliotecarei Maria Albiciuc.

Ileana DAN

Locuri unde se întâmplă lucruri minunate

Despre activitatea cadrelor didactice din Maramureș, care predau limba și literatura ucraineană, istoria și tradițiile poporului ucrainean se pot spune numai cuvinte de laudă. Prin neostenita coordonare a inspectorilor de specialitate: prof. gradul I, autoare de manuale școlare Elvira Codrea și prof. gradul I Simona Malearciuc, cadrele didactice pregătesc copiii, utilizând metode moderne pentru apropierea copiilor de limba și cultura ucraineană și prin organizarea unor manifestări culturale.

Recent, la una dintre școlile de pe zona Ruscovei, la Școala cu clasele I-VIII Ruscova, prof. gradul I, Mariana Dobroțchi, a mai pregătit o serbare de excepție, cum, de altfel, ne-a obișnuit până în prezent. Astfel, cu ocazia Zilei Limbii Materne, elevii claselor I-VIII, îmbrăcați în costume populare, au cântat, au dansat, au recitat poezii semnificative, dedicate acestui eveniment, prezentându-și creațiile picturale în fața numeroasei asistențe.

Nu ne rămâne decât, privind fotografiile, să

fim alături de ei, bucurându-ne că, de la Remeți, trecând prin comuna ucraineană Bocicoi, cu cele trei sate: Crăciunești-Tisa, Bocicoi, Lunca la Tisa, ajungi în vestita școală și comună Rona de Sus, dai mâna cu școlile din satele de pe Valea Bistrei: Bistra, Crasna și Valea Vișcului, ajungi în cea mai îndepărtată și „bogată” în populație zonă a Maramureșului – valea Ruscovei: Ruscova, Repedea și Poienile de sub Munte – închizând, parcă, cercul arealului geografic, locuit din vechime de ucraineni - locul unde, totuși, prin activitatea sa în toate domeniile, în cazul nostru, în învățământ, se întâmplă lucruri minunate, care ne îmbogățesc spiritualitatea.

prof. drd. Paul ROMANIUC

REGULAMENT SPECIFIC

privind organizarea și desfășurarea Olimpiadei de limba și literatura ucraineană maternă în anul școlar 2011-2012

Capitolul I Cadru general

Art.1. (1) Prezentul regulament definește cadrul specific de organizare și desfășurare a Olimpiadei de limba și literatura ucraineană maternă și este elaborat în conformitate cu prevederile Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a competițiilor școlare, aprobate prin OM Nr.3035/10.01.2012 și care constituie cadrul juridic general valabil pentru organizarea olimpiadei.

(2) Olimpiada de limba și literatura ucraineană maternă este un concurs de excelență și se adresează elevilor care au interes deosebit pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba maternă, a competențelor sociale și civice, a inteligenței lingvistice și a creativității, promovând totodată valorile culturale și etnice fundamentale, spiritul de fair-play, competitivitatea și comunicarea interpersonală.

(3) Având în vedere situațiile complexe existente, referitoare la modul de studiere a limbii ucrainene de către concurenți, aceștia vor fi împărțiți pe clase și, în cadrul fiecărei clase, pe categorii, în funcție de modul de studiere a limbii ucrainene de către elev, după cum urmează:

- categoria A: Concurenții care frecventează o unitate școlară/secție/grupă cu predare în limba ucraineană;

- categoria B: Concurenții care frecventează o unitate școlară/secție/grupă cu predare în limba română sau în altă limbă decât limba ucraineană și care învață limba ucraineană ca disciplină de studiu 3-4 ore/săptămână.

Art.2. (1) Olimpiada de limba și literatura ucraineană maternă este deschisă tuturor elevilor, de la toate formele de învățământ de stat (zi, seral, cu frecvență redusă), particular și confesional, cu condiția să participe la toate etapele organizate și să îndeplinească condițiile de calificare pentru etapele ulterioare la clasa la care sunt înscriși în anul de desfășurare a olimpiadei:

- Ciclul gimnazial - clasele a VII-a și a VIII-a;

- Ciclul liceal - clasele a IX- a XII-a/ a XIII-a.

Art.3. (1) Etapele de desfășurare a Olimpiadei de limba și literatura ucraineană maternă sunt: pe școală, locală, județeană, națională.

Capitolul II

Organizarea olimpiadei. Selecția elevilor și norma de reprezentare

Art.4. (1) Olimpiada de limba și literatura ucraineană maternă este organizată de MECTS, prin ISJ/ unitățile școlare subordonate, în parteneriat cu UUR, cu instituții de învățământ superior din țară sau din afara țării, edituri, organizații nonguvernamentale, instituții de cultură etc.

(2) Responsabilitatea organizării și desfășurării olimpiadei revine, în funcție de etapă, unităților de învățământ preuniversitar, ISJ, DGILMRPPS, conform prevederilor Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a competițiilor școlare.

(3) La etapa națională se constituie Comisia Centrală a competiției naționale, cu cel puțin 15 zile înaintea începerii etapei naționale a competiției, la propunerea consilierului din cadrul DGILMRPPS și este avizată de către directorul general al DGILMRPPS și este aprobată de secretarul de stat care coordonează direcția generală respectivă, conform prevederilor Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a competițiilor școlare.

Art.5. (1) La etapele pe școală, locală și județeană, criteriile de departajare sunt stabilite de către Comisiile de organizare și evaluare, conform prevederilor Metodologiei-cadru.

(2) La etapa națională, va participa, din fiecare județ în care se studiază limba maternă ucraineană, indiferent de forma de studiu, câte un elev/ clasă pentru fiecare categorie, primul în ierarhia clasei la care a concurat, cu respectarea punctajului minim prevăzut de regulament, astfel:

- ciclul gimnazial 4 elevi: 2 elevi/ clasa/categorie;

- ciclul liceal 8 elevi: 2 elevi/clasă/categorie.

(3) Calificarea elevilor la etapa națională a Olimpiadei este condiționată de obținerea unui punctaj minim de 90 de puncte.

(4) În cazul în care la un anumit nivel de studiu nu se realizează punctajul minim, locul va fi redistribuit unui alt nivel de studiu conform celui mai mare punctaj realizat, astfel încât județul să aibă șansa de a obține cele mai bune rezultate la etapa națională și la barajele de selecție a loturilor de pregătire pentru competițiile externe în domeniu, conform prevederilor art.40 (4) din Metodologia-cadru de organizare și desfășurare a competițiilor școlare, aprobată prin OM Nr.3035/10.01.2012 și care constituie cadrul juridic general valabil pentru organizarea olimpiadei.

(5) În cazul în care se decide susținerea unei probe de baraj pentru calificarea la etapa națională la Olimpiada de limba și literatura ucraineană maternă, aceasta va viza creativitatea elevilor. La toate etapele olimpiadei de limba și literatura ucraineană maternă se va ține seama de faptul că limba (competențele lingvistice) reprezintă un instrument pentru manifestarea creativității și inteligenței lingvistice, nu un scop în sine.

Art. 6. (1) Fiecare comisie județeană va transmite consilierului de la DGILMRPPS din cadrul MECTS baza de date privind elevii calificați, în formatul solicitat, în decurs de o săptămână de la afișarea rezultatelor, precum și județului gazdă pentru etapa națională, conform prevederilor Metodologiei-cadru.

(2) Programul desfășurării etapei naționale a Olimpiadei de limba și literatura ucraineană maternă va fi propus de către inspectorul de specialitate din județul gazdă și avizat de DGILMRPPS din cadrul MECTS.

Capitolul III

Evaluarea și probele de concurs

Art.7. (1) Programa de olimpiadă este programa școlară în vigoare. Toate subiectele propuse și selectate vor ține cont numai de programa școlară în vigoare (competențele de comunicare) și nu vor favoriza tematic vreunul din manualele existente. Subiectele referitoare la redactarea de texte vor fi astfel concepute, încât să favorizeze utilizarea eficientă și creativă a limbii în situații reale de comunicare și să nu permită învățarea bazată pe memorarea de texte.

(2) Pentru etapele județeană și națională, subiectele și structura acestora sunt responsabilitatea consilierului DGILMRPPS din cadrul MECTS. În scopul pregătirii subiectelor și stabilirii structurii acestora, toate cadrele didactice pot transmite propuneri de subiecte după modelul prezentat anterior etapelor olimpiadei, în format electronic, pe adresa consilierului DGILMRPPS din cadrul MECTS. Pentru etapele anterioare ale olimpiadei, subiectele și structura acestora sunt responsabilitatea inspectorului de specialitate din județ.

(3) Timpul de lucru pentru proba de concurs este de 3 ore la ciclul liceal și de 2 ore la ciclul gimnazial.

(4) La toate etapele Olimpiadei de limba și literatura ucraineană maternă, rezultatele probei de concurs, sunt apreciate prin punctaje de la 0 la 100, conform baremelor.

Art.8. (1) La toate etapele olimpiadei, evaluarea lucrărilor este realizată de către profesori de specialitate din învățământul preuniversitar, având merite deosebite, care nu au în competiție rude și afini până la gradul al III-lea inclusiv, și care nu au elevi calificați la clasa la care evaluează; aceștia vor da o declarație scrisă (din anexă) prin care să își asume respectarea condițiilor menționate la art. 8.alin. (1).

(2) La toate etapele olimpiadei, profesorii evaluatori vor marca greșelile prin sublinierea acestora.

(3) La toate etapele olimpiadei, rezultatele inițiale se comunică prin afișarea acestora, pentru fiecare categorie, pe clase, în ordine alfabetică.

(4) După afișarea rezultatelor preliminare, va avea loc o întrunire cu elevii concurenți și profesorii evaluatori, la care se vor discuta subiectele și baremele probelor de concurs, dificultățile întâmpinate etc. Elevii pot solicita să-și vadă lucrarea, iar profesorii evaluatori vor trebui să explice și să argumenteze, după caz, punctajul acordat.

(5) În cazul în care elevul consideră că punctajul stabilit de comisie nu este în concordanță cu baremul afișat, acesta poate depune contestație (nu se admite depunerea contestației de către altă persoană, de exemplu: părinte, profesor îndrumător, coleg etc).

(6) Contestațiile se rezolvă conform Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a competițiilor școlare.

(7) După eventuala reevaluare la contestații, se afișează rezultatele finale, în ordine alfabetică și valorică.

Capitolul IV

Premierea

Art.9. (1) La toate etapele olimpiadei, ierarhia concurenților, în vederea premierii se stabilește în ordinea descrescătoare a punctajului obținut.

(2) La etapa națională a olimpiadei, modul de acordare a premiilor respectă prevederile din Metodologia-cadru.

Capitolul V

Dispoziții finale și tranzitorii

Art.10. (1) Toate informațiile privitoare la organizarea și desfășurarea Olimpiadei de limba și literatura ucraineană maternă vor fi făcute publice numai de către președintele executiv al Comisiei Centrale.

(2) Formatul electronic de transmitere a datelor privitoare la elevii calificați pentru etapa națională va fi stabilit de președintele executiv al Comisiei Centrale și comunicat președinților executivi ai etapei anterioare. Acestora le revine răspunderea privind corectitudinea datelor elevilor, care vor fi transmise în modul indicat de către președintele executiv al Comisiei Centrale.

(3) Orice alte date cu privire la desfășurarea etapelor anterioare celei naționale, solicitate de către președintele executiv al Comisiei Centrale de la președinții executivi ai comisiilor de la etapele anterioare vor fi transmise de aceștia la termenele prevăzute și în formatul cerut.

(4) Prezentul regulament intră în vigoare în anul școlar 2011-2012 și poate fi completat și cu alte aspecte organizatorice specifice fiecărui an școlar.

(5) În anexă este prezentat modelul de declarație pentru membrii comisiilor.

*Director general,
Szöcs Domokos*

*Director,
Szepesi Alexandru*

*Consilier,
Codrea Elvira*

De vorbă cu Lucia Mihoc

Ca inspector de specialitate din 2007 și până în prezent, aş putea aminti următoarele aspecte pozitive sau puncte tari, pe care nu le-aş fi putut realiza fără sprijinul domnului preşedinte al UUR - filiala Suceava, prof. Ioan Bodnar, căruia vreau să-i mulţumesc prin intermediul acestui interviu: înfiinţarea la Colegiul Tehnic „Laţcu Vodă” Siret a cinci clase de filologie cu predare în limba ucraineană, începând cu anul şcolar 2007-2008; introducerea limbii materne ucrainene în şcolile în care fie s-a întrerupt studiul acesteia, fie nu s-a studiat: Argel, Milişăuţi, Colegiul Agricol Rădăuţi, Ipoteşti, Spărturi, Brodina, Măriţei, Colegiul Tehnic „Al. I. Cuza” din Suceava începând cu anul şcolar 2007-2008; creşterea de la un an la altul a numărului de elevi care studiază limba ucraineană prin înfiinţarea de noi grupe și clase la şcoli, precum Călineşti Cuparencu, Colegiul Naţional „Mihai Eminescu”, Brodina, Paltinu, Moldova-Suliţa; creşterea motivaţiei pentru studiul limbii ucrainene prin implicarea elevilor în concursuri şcolare iniţiate de IŞJ cum ar fi Versul lui Şevcenko, Omagiu limbii materne, Primăvara poeziei lui Şevcenko, Concursul naţional „Împreună în diversitate” cu realizarea unui DVD cu eseuri și a unei expoziţii de fotografie; șansa elevilor de a participa la Concursul Internațional „Petro Iatyk” organizat la îndemnul și în colaborare cu Consulatul General al Ucrainei la Suceava - 2009, 2010; rezultate deosebite ale elevilor la Concursul județean și național de recitare a poeziei ucrainene, organizat de UUR; organizarea a două Olimpiade naționale de limba și literatura ucraineană - 2006 și 2010; editarea primei reviste a olimpiadei naționale în cinstea celei de-a XVIII-a ediții, prin implicarea în mod special a dlui prof. Chideșciuc Ioan și a profesorilor de limba ucraineană; seriozitatea profesorilor care s-au implicat în pregătirea elevilor pentru olimpiada națională Chideșa Antoneta, Știubianu Anca, Chideșciuc Ioan, Ștefan Georgeta, Mihoc Lucia; inițierea și derularea a patru proiecte în colaborare cu DRI - prof. Martineac Delia; activitatea culturală susținută prin diversitatea ansamblurilor, a grupurilor/formațiilor artistice înființate și coordonate tot de către profesori sau preoți: „Kolomyika” din Siret - prof. Ianoș Zirca, „Strunele Negostinei” - prof. Maidaniuc Nicolae, „Polonyka” din Paltinu - prof. Sauciu Iliuță, „Bukovynka” din Bălcăuți - prof. Anca Știubianu, „Cervona kalyna” din Călinești Cuparencu - prof. Martineac Delia, „Veselka” din Vășcăuți - institutor Carmen Crîșmar, „Mlădițe huțule din Brodina de Sus” - preot prof. Ardelean Valentin, „Maidancik” din Solonețu Nou - preot prof. Nicolai-Șen Nicolae, „Vinociok” din Șerbăuți - prof. Mândrișteanu Loredana, „Vesneanka” din Călinești Enache - prof. Plecan Narcisa, „Barvinok” din Milișăuți - director Brehler Liliana; implicarea cadrelor didactice în activități culturale orga-

nizate la nivelul școlii - scenete de Sf. Nicolae, Paști, Ziua mamei, Crăciun - Școala din Bălcăuți, activități cu elevii dedicate Zilei limbii materne, Zilei minorităților, Zilelor Taras Şevcenko etc.; șansa cadrelor didactice de a participa la cursuri de perfecționare în Ucraina - Universitatea „Iuri Fedkovyci” din Cernăuți, Lviv; derularea unui program de formare prin IŞJ, DeCeE, la care au participat toți profesorii; implicarea unor cadre didactice în activități de desconggestionare și revizuire a programelor școlare; desfășurarea unor activități de formare continuă în cadrul cercurilor pedagogice, prin invitarea de metodiști din Ucraina, a dnei prof. Aspazia Reguș, precum și a domnului consul general Vasyl Boieciko și a domnului consul Vasyl Nerovnyi; donații de abecedare, literatură de specialitate, aparatură electronică din partea Consulatului General al Ucrainei la Suceava sau a unor delegații oficiale; derularea a numeroase simpozioane naționale și internaționale, a unor școli de vară cu prilejul Anului multiculturalismului 2008.

Puncte slabe: inexistența manualelor de limba ucraineană la liceu, precum și a manualelor de Istoria și tradițiile minorității ucrainene; număr insuficient de manuale, cu toate că acestea nu corespund programelor revizuite; inexistența Metodicii de predare a limbii ucrainene, a caietelor de evaluare, auxiliare didactice, în ciuda încercărilor noastre de a finaliza un asemenea proiect; accentuarea uzurii morale și fizice a bazei didactico-materiale; comunicarea uneori inefficientă între părinți și școală, implicarea insuficientă a Consiliului Reprezentativ al Părinților în viața școlii; subfinanțarea activităților de învățământ.

R. Faceți parte și din Comitetul de Conducere al UUR Suceava. Câteva cuvinte despre activitatea dumneavoastră de aici.

L.M. Sunt președinta Organizației Municipale a UUR și primvicepreședinta al UUR - filiala Suceava. În această calitate m-am implicat în toate acțiunile culturale ce s-au derulat fie în colaborare cu Consulatul General al Ucrainei la Suceava, fie cu Direcția de Relații Interetnice sau alte instituții. Am întocmit cu domnul președinte Ioan Bodnar programul de acțiuni pentru 2012, care să cuprindă cât mai multe organizații din județ, atât din zona de munte, cât și cea de la șes. Programul este amplu și cuprinde aspecte culturale, sportive, sociale ce se adresează elevilor, profesorilor, preoților și tuturor membrilor organizației noastre. Particip la toate ședințele Comitetului de conducere și încerc să propun cele mai potrivite decizii legate de organizația noastră.

R. Sunteți soacră, dar și membră în grupul „Soacrele”...

L.M. Da, sunt soacră, dar nu acra pentru că îmi iubesc nora care mi-a dăruit o nepoțică superbă, iar ca

membră a grupului sunt o soacră cu vechime. Fac parte din acest grup vocal încă de la înființare, din anul 2000. Am participat la foarte multe festivaluri județene, naționale și internaționale, am dat interviuri la Radio România Internațional și la TV, am fost prezentatoarea acestui grup în foarte multe ocazii. Se cuvine să-i mulțumesc doamnei Aurora Huțanu, conducătoarea grupului, pentru tot efortul depus pentru a ridica prestigiul acestui grup la nivel internațional.

R. După cum au aflat deja cititorii noștri, soțul dumneavoastră este preot. Asta înseamnă că aveți o responsabilitate în plus ca soție în comunitatea în care trăiți.

L.M. Ca soție de preot și cu atât mai mult a unui preot ce provine din familia Mihoc, trebuie să-i fiu alături soțului mai ales la greu pentru a nu-i dezamăgi pe enoriași și pe părinții care ne-au educat în spirit creștin. În 26 de ani de căsnicie ne-am convins că, dacă ai dragoste față de semeni, nu ai cum să greșești. Noi așa ne-am străduit să ne clădim viața - pe dragostea față de Dumnezeu și față de aproapele (Acesta ar putea fi subiectul unui alt interviu doar dacă v-aș relata cum a construit soțul meu prima biserică în vremea comunismului într-o parohie misionară, când am fost amenințați că el va ajunge la închisoare, iar eu cu copilul pe drumuri).

R. Soție, mamă, profesoară, inspecatoare, preoteasă, membră activă a comunității ucrainene din Suceava... Din 26 noiembrie 2011 președinta Uniunii Femeilor Ucrainene din România, aleasă în cadrul Conferinței Naționale care s-a desfășurat la Sighetu Marmăției. Știu că a fost o surpriză pentru dumneavoastră tot ce s-a întâmplat. Atunci mi-ați promis și acest interviu. A trecut mai bine de o lună de atunci. Ce ați simțit când vi s-a încredințat această responsabilitate?

L.M. Chiar a fost o surpriză pentru că nu m-am așteptat să fiu propusă, așa cum nu m-am așteptat să fiu aleasă. În momentul în care voturile au decis, am simțit în mine o forță lăuntrică care îmi spunea „Acum poți face fericiți mai mulți ucraineni!”. Sper să am sprijinul domnului președinte al UUR, Ștefan Buciuta pentru a organiza acțiuni frumoase pentru femeile ucrainene, care sunt la fel de frumoase.

R. Prezențați-ne, vă rog, planul de muncă al Uniunii Femeilor Ucrainene din România.

L.M. Vom începe cu o întâlnire, în luna ianuarie, la Suceava, a reprezentanților organizațiilor de femei din țară la „Școala de iarnă a femeilor ucrainene” pentru a discuta programul de activități pe 2012. În februarie, profesoarele, învățătoarele și educatoarele care predau limba maternă ucraineană vor încerca să răspundă la întrebarea „Limba maternă... încotro?”, în jurul unei mese rotunde care se va desfășura la Casa Ucraineană din Timișoara. În prima lună a primăverii vom dăru

„O floare pentru femeile din viața noastră!” și vom organiza o excursie documentară la Kaniv și Kiev la mormântul lui Taras Şevcenko. În luna aprilie vom organiza o acțiune socială de ajutorare a persoanelor în vârstă, a familiilor nevoiașe și a copiilor orfani, învățând cu acest prilej că doar „Dăruind vei dobândi”. Tot în aprilie ne propunem să stăm „De vorbă cu scriitoarele ucrainene” în Maramureș, ocazie cu care vrem să realizăm proiectul revistei „Ukrainka”, iar la Timișoara vom organiza expoziția „Ukrainska pysanka” dedicată Sfințelor Paști unde vor participa femei și fete care încondeiază ouă din toate filialele. În mai ne propunem două activități: la Cluj-Napoca, un Simpozion național „Femeile în viața politică” și la Tulcea - „Clubul celor singure”. Vom veni la Botoșani în luna iunie pentru a ne bucura de un „Zâmbet de copil ucrainean”, prilej cu care va fi organizată o expoziție de lucrări ale copiilor, apoi vom pleca la București unde vom încerca realizarea unor CD-uri și DVD-uri ale grupurilor folclorice ucrainene de pe teritoriul României și lansarea acestora într-un cadru festiv. În iulie vom organiza o „Campanie națională pentru sănătatea femeii” la Satu Mare și o „Școală de vară a femeilor ucrainene” la Suceava. În august vom sărbători cu toții, la București, „Ziua Independenței Ucrainei”. În septembrie, la Caraș-Severin, vom afla care sunt „femeile din secolului al XXI-lea”. În octombrie, la Iași, vom organiza „Târgul meșterilor populari” - o expoziție de goblenuri, costume populare ucrainene, cusături, instrumente, produse culinare specifice. În noiembrie, la Satu Mare, vom organiza un simpozion științific „Chipul femeii în cultura ucraineană”. Vom încheia anul cu un concert de colinde care se va desfășura la Botoșani. Acesta e planul de activități. Sper că vom găsi sprijin la conducerea UUR pentru a le și putea trece la capitolul realizări. De asemenea, pot interveni și schimbări ale activităților în urma ședinței din ianuarie.

R.: Ați fi vrut să vă întreb ceva și n-am făcut-o?

L.M. Aș fi vrut să mă întrebati dacă am în vedere și acțiuni sociale? Am să vă răspund că doresc să-i propun domnului președinte Ștefan Buciuta să realizăm o bază de date cu toate cazurile sociale la nivelul tuturor organizațiilor din țară pentru a putea ajuta cât mai mulți oameni - bătrâni, văduve, copii orfani.

R. E ceas de sărbătoare, un nou an ne bate la ușă... Gânduri pentru cititorii „Curierului ucrainean”...

L.M. Îi prețuiesc și le doresc ca în anul 2012 să aibă parte de sănătate și de iubire, de dăruire și de îndrăzneală, iar chipurile toate să se însenineze și în inimi să răsară speranța!

R. Vă mulțumesc și vă urez sănătate și putere în a îndeplini toate obiectivele de pe încărcata dumneavoastră agendă de lucru.

L.M. Să-mi ajute Dumnezeu! Și eu vă mulțumesc!

Lăcrămioara GRIGORCIUC

2012 - „Anul Caragiale“

Anul 2012 a fost declarat „Anul Caragiale”, deoarece se împlinesc 100 de ani de la dispariția marelui dramaturg român Ion Luca Caragiale și 160 de ani de la nașterea sa.

Cel mai important dramaturg al României, I.L. Caragiale, este considerat nu doar întemeietorul teatrului comic, ci și unul dintre cei mai importanți fondatori ai teatrului național românesc. I. L. Caragiale a lucrat ca sufleor, corector, director de teatru (din 1888 a condus și Teatrul Național din București), dar și ca redactor de ziar, profesor, inspector școlar și hangiu. Născut în 1852, descendent al unei familii de actori, Caragiale a fost un excelent pamfletar, nuvelist și ziarist. În decursul vieții colaborează la o mulțime de reviste și ziare. În 1889 înființează revista umoristică „Moftul român”. Între 1888 și 1889 a fost directorul Teatrului Național din București.

În opera sa, Caragiale și-a ales personajele din toate mediile sociale, de la politicieni la oameni din justiție, din mica burghezie, presă, învățământ, funcționari publici, oameni bogați, reprezentanți ai lumii mondene, dar și parveniți. Cele mai celebre comedii ale sale sunt: „O noapte furtunoasă”, „O scrisoare pierdută”, „D’ale Carnavalului”, „Conu Leonida față cu reacțiunea”, dar și drama „Năpasta” sau „Momente și schițe”.

Se vor organiza activități dedicate lui Caragiale pe tot parcursul acestui an. În repertoriul mai multor teatre din București, Ploiești,

Cluj, Craiova, vor figura piesele lui Caragiale, puse în scenă de apreciați regizori ai teatrului și filmului românesc. Înscriindu-se în amplele acțiuni dedicate momentului aniversar, Teatrul Național din București va realiza, în acest an, „Integrala Caragiale”. Teatrele din București și din țară au pregătit pentru Anul Caragiale spectacole după textele celui considerat cel mai important dramaturg român.

În cadrul Festivalului Național de Teatru, care va fi organizat în toamna acestui an de Uniunea Teatrală din România (UNITER) la București și care se va desfășura sub titulatura 2012 - „Anul Caragiale”, vor fi prezentate opere ale lui Caragiale, montate anul acesta pe scenele mai multor teatre din România.

Departamentul pentru Relații Interetnice a demarat câteva activități menite să marcheze împlinirea a 160 de ani de la nașterea lui Ion Luca Caragiale. Opera sa a fost tradusă în numeroase limbi, deși din cauza limbajului folosit, acest lucru n-a fost ușor de făcut. Astfel, se vor prezenta traduceri ale dramaturgului în limbile tuturor minorităților naționale.

Istoric literar și traducător, profesorul ucrainean Stanislav Semcynski, este unul dintre cei mai autorizați propagatori și traducători ai literaturii române în Ucraina. El a realizat un studiu teoretic privind unele probleme de traducere din română în ucraineană, în volumul colectiv „Teoria i praktika perevoda” (1962), și versiuni la scrieri, precum Mihail Sadoveanu - „Nicoară Potcoavă” (1957), I.L. Caragiale - „Triumful talentului” (1978), Mihai Eminescu - „Geniu pustiu” (1989) etc.

Ștefania GANCIU

Clocotul ierbii

Pentru MF

*Azi mă întorc spre Arca ta,
Fetiță,
din aisbergul din mine
se-arată ghiociei,
e primavară, oare,
sau sfera e pornită
să-mi strige iar privirea
cu clocotul aleii?..*

*Văd chipul tău și-n firul crud de iarbă
în mrejele, ce-ntind iar cerul spre ospăț,
trăiesc prin tine o lume, ce în vis se scaldă
și a păși pe ape am început să-nvăț...*

*Primește-mă în prag de anotimp
de ere,
Te-am întâlnit,
când păsările m-au înaripat,
ca steag,
prin tine sunt un fus de vis
din emisfere,
surâsul clipei,
și primăverii drag!..*

Pablo ROMANIUC

Activități prilejuite de întâlnirea de lucru a Comisiei naționale lărgite de limba și literatura ucraineană

(Urmare din numărul 209/210)

4. Înființarea de grupe la grădiniță cu predarea în limba maternă ucraineană (inclusiv prin abordări de predare bilingvă), constituirea de clase pregătitoare cu predarea integrală în limba ucraineană și structurarea de clase I cu predarea integrală în această limbă (sunt privite ca oportunități pentru învățământul în limba ucraineană, ce trebuie fructificate, inclusiv din perspectivă financiară, prin prevederile LEN nr. 1/2011, care aduc un plus de finanțare pentru elevii ce studiază integral în propria limbă sau ore de limba maternă);

5. Programele școlare, cât și manualele școlare pentru limba și literatura ucraineană trebuie să fie adaptate pentru cele două nevoi majore: a. predarea în limba ucraineană și b. predarea limbii ucrainene. Până la elaborarea imperioasă a unor noi manuale școlare, cadrele didactice vor avea în vedere cele două aspecte

și vor adapta manualele existente (vechi sau primite ca donație din Ucraina) și celelalte materiale didactice în funcție de nevoile (cerințele) specifice claselor la care desfășoară procesul instructiv-educativ;

6. S-a făcut recomandarea de a exista o corelare mai atentă între programa școlară, manualele școlare ce vor fi elaborate, alte instrumente de lucru auxiliare, materialele și documentele școlare conexe, elaborate în limba maternă, planificările calendaristice, proiectele didactice, fișele de evaluare, fișele de progres/regres școlar etc.);

7. Membrii Comisiei lărgite au fost de acord că, deși nu există o prevedere expresă în LEN nr. 1/2011 pentru predarea religiei ca disciplină în limba maternă, ci doar în contextul structurilor cu predare integrală în limba maternă, religia se poate preda în limba maternă de către profesorii de religie, cunoscători ai limbii ucrainene sau de către preoții din comunitate, ca profesori asociați;

8. Membrii Comisiei lărgite au fost de acord să nu se elaboreze o altă Programă de limba și literatura română pentru clasele cu predare integrală în limba maternă, tocmai pentru a nu dezavantaja elevii de la aceste clase;

9. Membrii Comisiei lărgite și-au declinat disponibilitatea de a lucra la elaborarea programelor școlare pentru disciplinele Limba și literatura ucraineană și Educația muzicală în limba ucraineană, în termenul stabilit de MECTS (până la încheierea anului școlar 2011-2012, după cum vor fi solicitați).

Sperăm ca această primă întâlnire să fie doar un prim pas spre realizarea scopului, adică elaborarea programelor școlare și a manualelor școlare pentru limba și literatura ucraineană, accesibile și adaptate pentru cele două nevoi majore: predarea în limba ucraineană și predarea limbii ucrainene, ținând cont de nevoile elevilor în contextul învățământului actual.

Elvira CODREA

România sub nămeți

Pentru noi, cei care ne-am născut și ne-am petrecut copilăria la țară, iarna a fost un anotimp așteptat cu emoție și nerăbdare fiindcă venea cu bucuriile ei legate de farmecul sărbătorilor Crăciunului și ale Anului Nou, de sănănuș, de oameni de zăpadă, de clinchetul de clopoței.

Acum, ajungând la anii maturității depline, ne lăsăm adeseori antrenati de jocurile copiilor sau ale nepoților noștri, atunci când aceștia ne corup pentru un derdeluș sau pentru alte jocuri sau bulgăreli cu zăpadă.

În general, iarna constituie pentru noi toți o alternanță între anotimpuri, oferindu-ne posibilitatea de a depăna poveștile la gura sobei, la care cei mici ne sorb cu nesăț întâmplările legate de Crăiasa Zăpezii și cei 7 pitici, Crivățul cel înghețat sau Baba Dochia.

Adeseori ne întrebam și noi unde ne sunt iernile cu zăpezile lor de altădată? Aflăm de la bătrânii noștri că iernile adeseori au fost grele și foarte grele. Țăranul, spre deosebire de orașean, a fost cel care a dat piept cu stihiiile dezlănțuite ale iernii. De cum cădeau primii fulgi de zăpadă, își puna la îndemână o lopată, își clădea lemnele uscate aproape de bucătărie, își garnisea cămara cu legumele necesare, slănină și cârnați, cumpăra gaz pentru lampă, cobora o cantitate oarecare de nutreț pentru hrana vitelor, umplea cu apă butoiul din grajd pentru adăpatul animalelor. Când se întâmpla ca zăpezile să-i ajungă la steșini, pune mâna pe lopata ce o avea pregătită din timp și-și croia cărări sau tuneluri, după caz, spre grajd, depește și fântână fără a uita să-i ducă un colțuc de pâine și câinelui, paznicul credincios al gospodăriei.

Chiar dacă erau bătrâni și necăjiți, țărani nu așteptau să vină jandarmii, soldații nici echipe ale televiziunii sau Becali să-i dezăpezească. Desigur că au fost rare iernile, ca aceasta de acum, care a potopit cu troiene cât casa tot estul și sud-estul României, transformând totul într-o Siberie balcanică dublată de sărutul de moarte al crivățului turbat. Am văzut și de astă dată ca și în alte dăți cum organele locale și cele specializate au fost surprinse nepregătite. Cei ce se ocupau de dezăpeziri s-au îmbogățit enorm, deși au ieșit la lucru cu mijloace rudimentare, învechite și neperformante. Județele care erau de altă coloratură politică decât cea aflată la guvernare, au fost lăsate să se descurce cum pot, în detrimentul bieților viețuitori ai localităților îngropate sub nămeți.

Avertizările alarmante ale codurilor emise de ANM, începând de la galben, portocaliu sau roșu (culmea, culorile semănând izbitor cu coloratura politică a unor formațiuni de frunte ai eșichierului politic), umpleau de spaimă toată suflarea românească. În acest timp, guvernării noastre ne-au cadourit cu prevederile Codului alimentar menit să ne decimeze și mai mult numeric prin adaosurile nocive încorporate în pâine, în toate alimentele de bază până și în sarea de bucătărie. Dacă cei ce se agită acum spre a pune mâna pe frâiele țării s-ar gândi cu adevărat la sănătatea, bunăstarea și viitorul nostru și al urmașilor, ar trebui să stopeze cu prevederile unui cod special numit Codul Tricolor privatizările „strategice” și înstrăinarea unor obiective industriale și bogății naționale tip Hidroelectrică, Nuclear-electrică, Roșia Montană, gazele de sist, a căror prospecțiune au început-o străinii în zona Buzău și Dobrogea, precum și în platoul continental al Mării Negre, atunci ar avea un oarecare credit în ochii electoratului român.

Pentru a câștiga această încredere este nevoie să fie trași la răspundere severă cei ce au înstrăinat companiile forte ale României precum Rompetrol, Romgaz, Flota Națională, serviciile telefonice și cele de electricitate, câmpul petrolifer din vecinătatea Insulei Șerpilor, combinatul de la Galați precum și alte sute și sute de fabrici și combinate (se vorbește de un număr de 1300) unde ar fi trebuit să-și câștige pâinea cea de toate zilele muncitorii români, dar care, pentru a putea supraviețui, pribegesc pe meleaguri străine, actualizând un adevăr pe cât de amarnic, pe atât de actual: „Țara noastră aur poartă, noi cerșim din poartă-n poartă!”

Mihai GHEORGHI

Omagiind rolul femeii în păstrarea identității ucrainene

Ne naștem fiecare într-un loc de pe Pământ anume hărăzit.

Nu știm clipa în care venim pe această lume; nici chiar mama nu o poate întrezări.

Întâiul triumf după ieșirea noastră din pântecul mamei este surâsul acesteia. Imediat ne împrietenim cu el. Casa părinților noștri devine întreaga noastră lume care ne înconjoară. Nu avem timp să o studiem. Orice început de poveste despre mama este imposibil de realizat de către altcineva. Mama poate fi începutul unei povești care se pierde aproape instantaneu în împărăția de vise a lui Moș Ene, căci noi dormim douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Orarul acesta e, totuși, o prestație de scurtă certitudine a locului sigur, liniștit în care ne putem reîntoarce mereu să primim o porție de duioșie din privirea mamei protectoare.

Sufletul - ah! sufletelul nostru - e timpul despre care habar nu avem că reprezintă un dar ce ni s-a dat de la naștere. Tata și mama sunt soarele și luna. Ziua și noaptea, sunt cu noi, se întorc mereu printre noi pentru că își dau seama că în fiecare zi avem nevoie de raze de dragoste din belșug.

Proba de lucru pe care o mamă o susține în fața rodului pântecelui său, e fascinația priceperii mâinilor sale... Așezând copilul la sân. Înfășând odorul. Făcându-i băița. Când le fac pe toate acestea mâinile unei mame, copilul e fascinat; parcă ar asculta concertul de ecou al sufletului de mamă aducătoare de dragoste.

Eu când mă refer la cuvântul mamă, mă gândesc cu duioșie la relația pruncului cu mama sa, conștient fiind că o mamă transmite pruncului viața - la modul propriu și real. Îi oferă hrană de la sân, și împreună cu laptele anticorpii necesari să-l apere de agresivitățile meteorologice ale mediului exterior. Odată cu acestea îi oferă de fiecare dată mângâierea mâinilor de mamă aducătoare de alinare și certitudine, îi oferă afecțiunea, apoi primele cuvinte care se adresează acestuia.

Mihai MATEICIUC

Ajutor umanitar din Timișoara

Iarna a făcut ravagii în unele zone ale țării. Furtuna dezlănțuită a viscolit zăpada care a acoperit casele oamenilor. Astfel că, bucuria iernii, binefacerile zăpezii, în loc să bucure, au ajuns un blestem pentru acești oameni.

Sechestrați zile întregi în propria locuință, neputința de a ajunge la adăpostul animalelor, la depozitul de lemne, a făcut viața un coșmar în acele locuri. Faptul că au fost izolați de restul lumii, faptul că au fost privați de energie electrică, apă, hrană, medicamente, aprovizionare cu cele necesare traiului de zi cu zi, nu a lăsat indiferentă populația din zonele care nu au avut soarta lor.

Așa s-a întâmplat și la Timișoara. La terminarea liturghiei de la Biserica ortodoxă ucraineană din Timișoara, am făcut apel la conștiința ucrainenilor prezenți, de a face donații în alimente neperisabile pentru cei năpăstuiți de vitregiile iernii.

Personal, nu mi-am făcut mari speranțe, deoarece toată populația țării trăiește vre-

Câtă vreme o mamă arde de dragoste cu toată ființa ei față de copilul ei, dovedește că ea face mai mult decât îi cere datoria cetățenească și legile societății civile. Aceasta pentru că dragostea maternă este slobodă de orice legi omenești și firești. Și, firește, ea e mai presus de orice datorie.

Cuvintele acestea sunt pentru mamele care se pricep la orice bine, care fac ceea ce trebuie făcut. Există o magie a maternității, așa cum există magia dragostei.

O epopee, cum nu s-a mai scris până în ceasul de față, se cuvine generoaselor mame de pretutindeni. Toate mamele ce își plimbă copilașii în cărucioare, îi cară în brațe sau îi alăptează la sânul lor, alcătuiesc deja echipa învingătoare ce-și merită ovațiile noastre. Spiritul de învingătoare le animă existența. Vorbind despre femeie și despre mamă, un Sfânt Părinte, Nicolae Velimirovici spune: „Femeia îmbătrânește, mama nu îmbătrânește. Femeia ca femeie se schimbă, mama ca mamă nu se schimbă și nu îmbătrânește”.

Acum apropiindu-ne în mod concret, spicuiind Planul de acțiuni și proiecte culturale ale UUR pe anul 2012, întocmit și semnat de președintele Ștefan Buciuța și domnul Ion Robciuc, președintele Comisiei de Cultură, constatăm cu satisfacție că la 8 martie anul curent, vor avea loc o serie de mese rotunde pe tema „Rolul femeii în păstrarea identității ucrainene”, în orașele reședință de județ: Suceava, București, Tulcea, Satu Mare, în localitățile Dud - Arad și Târnova - Arad.

Pe mine, nu înșiruirea acestui număr de localități mă copleșește, ci depozitarea în jurul meselor „rotunde” a sentimentelor: avem prea puține cuvinte capabile să exprime florile în aur de suflet pe buze - sufletul neamului înflorind de recunoștință pentru rolul femeii, pentru spiritul jertfelniciei, a creșterii de copii întru păstrarea identității neamului nostru.

muri grele. Dar, cu toate neajunsurile vieții, ucrainenii din Timișoara s-au dovedit a fi la înălțime. Din puținul pe care îl au, dar din dragoste pentru semenii lor, au donat câte ceva. Puțin câte puțin, s-au adunat alimente de aproximativ 20 de milioane vechi. Făină, zahăr, mălai, ulei, conserve, dulciuri, cam astea au fost produsele donate.

Planul inițial era să trimitem ajutoarele la ucrainenii din Tulcea, sinistrați și ei din cauza înghețării apei pe brațele Dunării. Din motive legate de transport am fost nevoiți a preda donațiile la Centrul Militar de Garnizoană Timișoara. Acolo se află Centrul regional de strângere a ajutoarelor din donații, iar dâșii le transportă în zonele calamitate.

Iată că în momentele grele și ucrainenii știu să-și ajute semenii.

Mulțumesc din inimă tuturor celor ce au contribuit la aceste donații.

Gheorghe HLEBA,
președintele UUR - filiala Timiș

Semnificația evenimentului editorial

În istoria relațiilor cultural-literare româno-ucrainene, grație noilor tendințe postbelice de colaborare multilaterală și de cunoaștere reciprocă a patrimoniului național, anul 1952 a constituit un moment de cotitură având o semnificație profundă și marcând un început promițător, de perspectivă.

În anul 1952, Editura de Stat pentru Literatura Beletistică din Kiev publică prima culegere de traduceri ucrainene, «Поезії» («Poezii»), selectate din creația celui mai mare poet român din toate timpurile, Mihai Eminescu, culegere care, în planul receptării lui în Ucraina, pentru prima dată în istoria relațiilor culturale româno-ucrainene, a deschis calea familiarizării maselor largi de cititori ucraineni cu creația sa (inaugurând totodată interesul științific din ce în ce mai crescând față de Eminescu), iar în România, în același an, editura bucureșteană, «Cartea Rusă», scoate de sub tipar, acum 60 de ani, prima culegere de traduceri românești din creația celui mai mare poet ucrainean, Taras Șevcenko, cu bine cunoscutul titlu statornicit în istoriografia literară, «Cobzar», ce, de asemenea, pentru prima oară, favorizează începutul familiarizării largi a publicului cititor românesc cu geniala creație a poetului național ucrainean, inaugurând, asemeni receptării lui Eminescu în Ucraina, un interes din ce în ce mai mare față de Taras Șevcenko în România, cum reiese acest fapt, astăzi, chiar și dintr-o sumară privire retrospectivă.

Prima ediție românească a «Cobzarului» lui Taras Șevcenko a apărut, mai întâi, în luna mai 1952, într-un tiraj de masă, în formă broșată, iar în luna iulie a aceluiași an - într-o formă aleasă, cu coperti pergamentoase de culoare vișinie, într-un tiraj de 6000+100 de exemplare. Ambele tranșe au avut un succes editorial neașteptat, epuizându-se chiar în aceeași vară.

În scurta lor notă introductivă, traducătorii Victor Tulbure și Val Cordun (totodată și antologatorii ediției) subliniau nu fără o anumită fermitate că, deși cuprinde un număr redus de traduceri (31), selecția lor reprezintă «un prim pas spre cunoașterea vastei opere a marelui poet ucrainean».

Cititorii «Curierului ucrainean» se vor convinge ușor câtă dreptate au avut traducătorii, dacă vor conștientiza în ce măsură a fost cunoscut Șevcenko în România până la data apariției primei ediții a «Cobzarului» său (1952) și cum anume îl prezintă ea.

De la prima menționare a numelui său (1886) și până în 1952, receptarea lui Taras Șevcenko în România se realizează precumpănitor prin articole de popularizare. Dar și acestea, cu excepția articolelor pline de conținut ale lui C. Dobrogeanu-Gherea, «Taras Șevcenko» și «Artiști cetățeni» (1894), a cărții lui Zamfir Arbore, «Ucraina și România» (1916), în care lui Șevcenko i se acordă o mare atenție, cu excepția, poate, și a articolului semnat cu inițiale, D.A., «Taras Șevcenko, geniul Ucrainei și poetul său cel mare» («Adevărul literar și artistic», 20.III.1921), restul articolelor semnate de

Barbu Lăzăreanu (în «Enciclopedia Română», 1904; «Deșteptătorul», 1905; «Viitorul social», 1907) sau de alții (în «Gazeta Română», 3/ 1914; «Seara», 8.I.1915), sau cele publicate de Nicolae Tcaciuc-Albu («Lucașfărușul», Sibiu, 1/1914 ș.a.), au avut un caracter informativ, de popularizare, propriu, de altfel, și celor publicate în primii ani de după instaurarea noii puteri în România («Veac Nou», 1949; «Scânteia», 1951; «Viața Românească», 1951 ș.a.).

Și mai modestă a fost popularizarea lui Șevcenko în România prin intermediul traducerilor din opera sa, efectuate până în 1952. Prima traducere din Șevcenko s-a realizat în 1901. De fapt, aceea a fost o repovestire a baladei «Причинна» («Fata fermecată»), realizată de G. Manta («Епока», 18.X.1901), în care acțiunea baladei ucrainene este localizată pe malul... Oltului. A doua traducere din Șevcenko, «Livada vișinelor coapte», în traducerea lui V. Tempeanu, apare în 1915 («Drum drept», 23.VIII). Între cele două războaie mondiale, traduceri disparate din Șevcenko realizează G. Manta și I. Buzdugan. În perioada postbelică, Șevcenko începe să fie tradus chiar din 1945, traduceri realizate de M. Sadoveanu, V. Tulbure, D. Deșliu, V. Kernbach, M. Calmăcu ș.a. apar în presa vremii. Însă nu prea numeroasele articole scrise despre Șevcenko până în 1952 sunt «îngropate» în publicații inaccesibile publicului cititor (unele - nici barem specialiștilor), iar traduceri postbelice, ocazionale și «risipite» în diverse publicații, sunt private de caracterul sistemic de prezentare a individualității poetului național ucrainean.

Astfel stând lucrurile, putem accepta părerea fermă a traducătorilor că prima ediție românească a «Cobzarului» reprezintă, într-adevăr, un prim pas spre cunoașterea lui Șevcenko în România. Această ediție este o lucrare alcătuită în conformitate cu toate regulile unei apariții științifice, care include prefața, corpul textelor traduse, postfața, note și comentarii consistente. Prima ediție a «Cobzarului» este și ilustrată într-un mod atractiv, ilustrațiile incluse contribuind și ele la dorita prezentare cât mai deplină a personalității poetului, și în calitatea sa de pictor și gravor. Se deschide această ediție cu *Autoportretele* lui Șevcenko din anii 1860 și 1840, iar în corpul ei se află un alt *Autoportret* din anii 1843-1844, *Portretul său*, realizat de I. Repin, pictura lui Șevcenko Caterina, alte lucrări ale sale, precum gravura *Conșfătuire satească* (1843-1844), portretul actorului și bunului său prieten M.S. Scepkin (1858), desenele *Mănăstirea Vydubețk* (1843-1844), un fragment facsimil din poezia «Testamentul», acuarela *Fortăreața Novopetrovsk* (1852), casa părintească din satul Kyrylivka (1843), schițele *Plopul* (1840) și *Fortul Karabutak* (1848), desenele sepia *Goeleta «Konstantyn»* (1849) și *Pedepsitul în fiare* (1856-1857) ș.a.

Corpusul de versuri traduse este «încadrat» între două materiale propedeutice - un *Cuvânt înainte* al lui Mihail Sadoveanu și o postfață-schiță biografică *Taras Șevcenko*, tradusă din prefața lui Alexandr Deici la ediția moscovită, din 1949, a creației lui Șevcenko în 5 volume. Aceste materiale sunt scrise după îndătinatul

model în manualele școlare și universitare (ba chiar și în multe publicații academice) de prezentare a momentelor principale ale drumului vieții și creației lui Taras Șevcenko: nevoințele micului Taras rămas orfan de ambii părinți, învățătura de carte la dascălul bețiv, în serviciul boierului Engelhardt, înclinația spre pictură și întâmplarea din orașul Vilno, ucenicia la zugravul Șireaev, răscumpărarea din șerbie, studiile la Academia de Arte, apariția «Cobzarului» (1840) și creșterea popularității poetului Taras Șevcenko, arestul și surghiunul de zece ani, ultima perioadă a vieții și creației poetului, moartea sa la Petersburg și reînhumarea în Ucraina natală.

Comune *Cuvântului introductiv* și postfeței sunt accentele din prezentarea unor aspecte ale creației lui Șevcenko prin fosta prismă interpretativă sovietică (utile fiind datele informative ale materialelor). Diferența dintre aceste două materiale constă în faptul că introducerea lui Sadoveanu este mai succintă și pătrunsă de un suflu poetic, postfața lui Deici este detaliată și descriptiv-academică. În *Cuvântul* său, Sadoveanu, în plus, citează traduceri sale din Șevcenko, indică și numele altor traducători, apreciază favorabil articolele lui Gherea, relevă conținutul lor și citează pasaje semnificative și, foarte interesant, arată că «s-a întâmplat ca primul meu roman istoric să aibă drept erou pe acest viteaz cu faimă (Nicoară Potcoavă - I.R.), ieșit dintre moldoveni și ajuns hatman la Pragurile Niprului», ceea ce l-a impresionat profund: «Am avut o deosebită mișcare sufletească regăsindu-mi eroul în opera poetului ucrainean».

Pentru studiul relațiilor literare, a similitudinilor literare româno-ucrainene, utilă este și o altă mărturisire a lui Sadoveanu: «Dealtminteri îmi mai regăsesc și alte corespondențe în opera lui Taras Șevcenko», cum ar fi marea lui gragoste față de mulțimea celor oropsiți, la auzul glasului cărora inima sa «vibrează din toate puterile», că Șevcenko provine dintr-o astfel de lume pe care Sadoveanu a «cunoscut și înțeles în peisajul moldovenesc».

În momentul apariției acum 60 de ani a primului «Cobzar» în limba română, aceste două materiale au servit cititorului român drept o bună (la îndemână, potrivită și cuprinzătoare) «introducere» în vasta operă a lui Taras Șevcenko, din cuprinsul căreia traducătorii, după propria lor mărturisire, au ales cele mai reprezentative 31 de texte poetice: pasajul introductiv «Suspină Niprul...» (la întonarea căruia în public, cei prezenți se ridică în picioare) din balada «Fata fermecată», poemele «Caterina» și «Noaptea lui Taras», fragmentul «Al treilea cântat...» din poemul «Haidamacii», «Caucazul», «Testamentul», «Livada vișinelor coapte», «Îmi este totuna...», «Amar e al robiei drum» și alte poezii.

Cititorul familiarizat cu creația lui Șevcenko va fi de acord cu faptul că, într-adevăr, în această primă ediție românească a «Cobzarului» au fost incluse unele dintre cele mai reprezentative poezii ale sale, dispuse în ordinea cronologică a apariției lor, într-o strânsă legătură cu drumul vieții poetului (ilustrând-o prin reflecții poetice), al cărei sfârșit marcat de neputință și o resemnată acceptare a stării dărnabile este sugerat de ultima poezie (a 31-a) inclusă: «Se trece viața...ncărunțește părul.../ Când vei veni din noaptea zgurii/ Să ne sădești în suflet adevărul./ Apostol al învățaturii?».

O astfel de structură și un asemenea conținut al «Cobzarului», tipărit la noi acum 60 de ani, confirmă părerea traducătorilor că prima sa ediție românească a constituit un prim pas spre cunoașterea adecvată a lui Taras Șevcenko în România.

Ioan REBUȘAPCĂ

(Urmare din numărul 209/210)

Cânta poporul despre împărăteasa Ecaterina, „baba afurisită“, care i-a „ruinat“ „lumea largă, plaiul vesel“ - Ucraina, cânta despre distrugerea Sicei Zaporojene de către muscali, despre faptul că oamenii nu mai pot trăi din cauza „boierilor căinoși“. Teritoriul zaporojean, cotropit cu mai puțin de jumătate de veac în urmă de către Rusia, era la o aruncătură de băț - la câteva verste de Kyrylivka. Odată cu desființarea Sicei, împărăteasa Ecaterina a II-a, dintr-o singură trăsătură de condei, i-a dăruit surorii boierului lui Șevcenko, contesa Branițka, 20.000 de desetine din pământul zaporojean. Iar în copilăria lui Șevcenko mai trăiau cu siguranță în Kyrylivka oameni care fuseseră în acea Zaporojie, unde fugeau de hainii lor boieri. Hatmanul guvernamental Branițki a poruncit cândva ca o întregă uliță din Kyrylivka să fie „împodobită“ cu iobagi înfipti în pari ascuțiți pe motiv că au vrut să dea foc clăilor lui. S-a întâmplat asta nu foarte demult, oamenii țineau minte și fără îndoială că aceste povestiri le auzise și micul Taras. Pe fondul tristei realități și a amintirii vechilor și nu mai puțin cumplitelor întâmplări, înspăimântătoare păreau și vorbele cântecului popular:

*Dreptate nu-i în lume, dreptate nu găsești,
(Trad. mea, C. Ir.)*

și nu e de mirare că sensibilul băiat, auzind și înțelegând toate cele de mai sus, când a venit momentul prielnic, s-a dedicat cu totul căutării acelei dreptăți care-i fusese furată poporului său.

Era un băiat slăbuț, mai mic de statură decât ar fi trebuit să fie la vârsta lui. Mămos și sensibil, era atașat sufletește mai mult de mamă și de soră. Când avea opt ani și jumătate, tatăl l-a trimis la școală. În familia Șevcenko-Hrușivskyi toți erau știutori de carte - așa era tradiția în neamul lor.

Singuratică, izolată, urâtă ca o casă părăsită, școala din Kyrylivka stătea pe maidanul de lângă biserică, fără copaci în preajmă și fără gard. Într-o încăpere a ei locuia cantorul-învățător, în cealaltă îi învăța pe școlarii săi. În acea sală de clasă, pe toată lungimea ei, se afla o masă, în jurul căreia se înghesuiau toți elevii, iar cine nu avea loc se așeza pe jos. Învățătura cântăreților bisericești în Ucraina de atunci nu era nici savantă, nici complicată - „gramatica“

Viața lui Taras Șevcenko

și „citirea“ (adică abecedarul și ceaslovul), Psaltirea, învățarea scrisului și un pic de socotit, adică aritmetica, dar să treci printr-o astfel de școală, în fapt, nu era deloc ușor, pentru că te împiedica tradiția de atunci, o metodă barbară în esența ei, potrivit căreia întregul abecedar trebuia turuit pe de rost - toate combinațiile de silabe după denumirea tuturor literelor slavonei bisericești. Nu degeaba hăt mai târziu Șevcenko își amintea glumind:

*Tma, mna știu, iar oksia
Nici până azi habar nu am.*

(Trad. mea, C. Ir.)

Învățător îi era cîntărețul, pe care aducându-și-l aminte, poetul îl numea Sovhyr-chiorul, cum îi ziceau și sătenii din Kyrylivka, pentru că era sașiu¹⁰. „Era înalt de statură, lat în spete și ar fi arătat ca un adevărat zaporojean dacă n-ar fi fost sașiu, căci și coada de păr și-o purta cumva ca pe o coamă“, - așa îl descria Șevcenko pe învățătorul său. „Ca fire, era mai curând sever decât blând, iar în privința nevoilor vieții și, în general, a confortului, era un adevărat spartan“. Acest spartan - potrivit acelor vremuri și a celor de mai târziu - în fiecare sâmbătă, după vecernie, le dădea elevilor săi „sâmbetele“, adică îi bătea cu nuiua, pe toți, fără excepție. Nuiielele trebuiau să le aducă chiar școlarii înșiși, furându-le din grădina vecinului Hryțko Piani¹¹. „Noi ne obișnuiserăm să mâncăm acea cașă de mesteacăn, dar altul, s-ar putea spune, era examenul, - povestește mai departe Șevcenko: uneori te bate, iar ție îți cere să stai culcat fără să țiți și „fără grabă“ să citești deslușit porunca a patra! Un adevărat spartan! Păi, ia spuneți, oameni buni, dacă s-a născut undeva un astfel de erou care să stea liniștit, să suporte culcat loviturile de nuiua, să citească și încă „fără grabă“ porunca a patra? Nu. Cred că în toată lumea încă nu s-a născut un astfel de om! Când îmi vine mie uneori rândul, eu nu-l mai rog să mă ierte, ci-l rog doar să se milostivească de mine și, în cinstea sfintei sâmbete, să mă amâne măcar puțin! Câteodată se întâmplă să se milostivească și să mă amâne, dar apoi mă bătea în așa hal, că mai bine mă lipseam de milostivirea lui.“

Astfel călea voința elevilor săi acest aspru „spartan“, dar nu era om rău. Însuși Șevcenko, aducându-și aminte de acele „sâmbetele“, scria: „Fie-ți țărâna ușoară, chiorule Sovhyr! Nici tu, sârmanul de tine, nu-ți dădeai seama ce faci: așa te-au bătut pe tine și așa băteai și tu, fără să vezi în asta nici cel mai mic păcat! Dormi în pace, burlac amărât - ai avut perfectă dreptate!“ I s-a întâmplat lui Taras, și nu numai împreună cu tovarășii săi, să „guste“ din acea cașă de mesteacăn. Băiat vioi, neastâmpărat, fugea nu o dată de la școală: „Terminând silabele până la *tliu-tlia*, ies din școală în uliță și când mă uit în vale, îi văd pe cei de-o seamă cu mine cum se joacă fericiți în paie lângă șură și n-au habar că pe lume există dascăl și școală. Mă uit la ei și mă gândesc: de ce n-oi avea eu noroc, de ce mă chinuie, amărâtul de mine, cu abecedarul acela afurisit? Și, dând din mână, o zbughesc prin cimitir în vale la fericiții din paiele galbene, calde și, nici n-apuc bine să mă

hârjonesc în paie, că apar doi „psaltirnici“, mă înhață pe mine, robul lui Dumnezeu, de mâini și mă „mântuiesc“, adică mă duc la școală, iar la școală - știți foarte bine și singuri ce pățește școlarul pentru fugă.“

A încasat Taras de la dascăl și pentru acele fugi, și pentru alte vini: probabil că se plictisea, nu atât de acea învățătură, cât de procedeele ei inutile, lungi și complicate, absolut fără niciun folos pentru un băiat vioi și inteligent. El învăța foarte bine, după cum mărturisesc toți, și ca atare - presupunem - și-a însușit repede și atât de greoaia știință a citirii de-atunci. Învățând să citească și molitve, termină în cele din urmă și Psaltirea, după care, potrivit obiceiului de atunci, trebuia să pună în fața frăției o ulciță de cașă cu bănuți de aramă de o jumătate de copeică. S-a petrecut acest „sfânt ritual“, „obligatoriu după toată rânduiala din bătrâni“, iar de a doua zi, nu mai era „psaltirnic“, ci „stenograf“. Taras se apucă să însire pe tabla vopsită minunate zigzaguri. Această perioadă a vieții a numit-o Șevcenko mai târziu „aproape fericită“, dar veni prima întâmplare care o întunecă, întâmplare care a brăzdat în sufletul băiatului o rană adâncă. În data de 20 august 1823, când Taras avea nouă ani și jumătate, mama lui a închis ochii pentru vecie:

*... încă de tânără în groapă
Nevoile și truda o băgară.*

(Trad. mea, C. Ir.)

Avea doar 37 de ani. În urma ei au rămas orfani șase copii. Cel mai mare, Mykyta, avea 13 ani, cea mai mică, Marusea - 4. Tristețea și deznădejdea au intrat în căsuța săracăcioasă. Tatăl n-avea vreme de cei mici: trebuia să-și poarte jugul greu de iobag. Sora cea mare, Kateryna, dădaca de odinioară a lui Taras, se măritase încă la începutul anului în satul Zelena Dibrova, Iaryna abia împlinise opt ani. Treburile casei au rămas fără ochiul gospodinei, copiii - fără nicio îngrijire. Hryțko Șevcenko a fost nevoit să se însoare - în viața țăranilor, în astfel de cazuri, era un lucru obligatoriu, pur și simplu, de neocolit. Privi în jur, dar nu găsi altă nevestă decât o văduvă, căci ce fată, fie ea oricât de săracă și fără noroc, s-ar mărita cu un văduv care are o casă plină de copii? S-a măritat cu el încă tânăra Oksana Tereșcenko, care văduvea și ea cu trei copii. Și bătrânul tată al lui Hryțko îl sfătui s-o ia. Se făcu și mai strâmt în săracăcioasa casă a familiei Șevcenko. Se luă tatăl lui Taras cu Oksana nu înainte de ianuarie sau poate chiar în primăvara anului următor, adică 1824.

¹⁰ Se pare că el trebuie identificat cu dascălul Hubskeyi, care, potrivit documentelor, era atunci cântăreț la biserică din Kyrylivka (P. Z.)

¹¹ Piani - beat (C. Ir.)

(Continuare în numărul următor)

Traducere de Corneliu IROD

Literatura postmodernă ucraineană a apărut mult mai târziu decât cea rusă. După destrămarea Uniunii Sovietice, când modul de viață socialist a evoluat, în cercetările literare din Ucraina au început dezbaterile în jurul a trei probleme importante: ce este postmodernismul? este posibilă o versiune a postmodernismului ucrainean? postmodernismul este un fenomen pozitiv sau negativ? Mulți teoreticieni au început să cerceteze acest fenomen, au fost scrise foarte multe articole și s-au organizat numeroase mese rotunde. Astfel, s-a ajuns la concluzia că postmodernismul nu este ceva bun sau rău, ci este un dat obiectiv, o urmare a situației socio-culturale

de masă, deși, în cele mai bune exemple ale sale, este polifuncțional și are mai multe niveluri. Postmodernismul din Europa de Est și, în parte, cel ucrainean este un produs al societății posttotalitare, postcoloniale.

Postmodernismul este o stare a culturii, o epocă în dezvoltarea civilizației care se definește ca fiind o situație a crizei epistemologice și ontologice, când s-a pierdut încrederea în autenticitatea tuturor concepțiilor culturale, este o epocă a redescoperirii lumii subiective a omului care s-a pierdut în teoriile obiectiviste, a eului din epoca modernului.

Nicio epocă literară nu are o singură structură. Se poate discuta despre romantisme, modernisme, realisme diferite și, de aseme-

absolutizează cercetările formaliste, stilizează după principiile literare deja existente⁷.

Primele încercări de sistematizare a literaturii ucrainene contemporane, au, desigur, unele neajunsuri. Punctul de bază în clasificarea acestora nu ar trebui să fie factorii de timp și de spațiu, ci, în primul rând, mijloacele cele mai variate de introducere a conștiinței autorului în text și modul de raționalizare artistică a concepției autorului despre om și lume.

Caracteristica cea mai evidentă a literaturii ucrainene din diferite școli și generații este accentul pus pe marginal, care trece la un model tipologic. Creația multor scriitori ucraineni este greu de corelat cu o manieră de scris postmodernistă a autorilor occidentali, fiecare operă conține diferite variante ale acesteia. Varianta cea mai europeanizată a postmodernismului ucrainean este considerată metaproza de carnaval, care se caracterizează prin faptul că se adresează cititorului de masă.

Postmodernismul

în lume și, în parte, în Ucraina. În critica literară contemporană s-a creat o tendință fixă în definirea discursului postmodernismului doar din punct de vedere teoretic, a cărui latură cea mai ponderabilă se referă la stabilirea granițelor, la argumentarea caracteristicilor acestui fenomen, la introducerea în știință a paradigmei definițiilor postmoderniste, la reinterpretarea epocilor culturale precedente și a contemporaneității din punctul de vedere al principiilor postmoderniste etc.

Termenul de postmodernism a fost utilizat pentru prima dată în Ucraina de către Natalka Biloterkiviet în anul 1991 pentru a caracteriza ca fiind postmoderniste grupările literare „Bu-Ba-Bu“, „Propala hramota“ și cele muzicale „Braty Hadiukiny“, „Sestrycika Vika“¹.

Teoreticianul ucrainean I. Fizer, din SUA, în articolul său, *Postmodernizm: POST / ANTE / MODO* susține faptul că postmodernismul este un termen cu valoare nulă, referindu-se la filosoful american contemporan Richard Rorty, care spunea că postmodernismul pretinde la o idee, dar, de fapt, nu este acea idee².

T. Denysova observă faptul că, la începutul secolului al XX-lea, postmodernismul a început să se deplaseze către Europa de Est, în țările postsovietice. Aici fundamentul bun pentru postmodernism nu a fost criza economică sau politică, ci nevoia de a revizui valorile societății totalitare. Postmodernismul, care a fost însoțit de o reevaluare totală a valorilor, uneori negând complet orice valoare, și-a găsit „teren fertil“ în acele societăți care au trecut de la modelul totalitar la democrație, de la unicul canon socialist la libertatea artei și la polifonie culturală³.

Putem fi de acord cu reprezentantul postmodernismului ucrainean, Iuri Andruhovyci, care, în eseul său, *Postmodernizm ne napream, ne tecia, ne moda*, a declarat că „acesta este o situație culturală în lume de care nu ne putem ascunde“⁴, de aceea cu toții suntem postmoderniști. Trebuie remarcat și faptul că postmodernismul nu acceptă ideea de evoluție și de progres, în special în sfera spirituală, în contrast cu marxismul, care, în versiunea comunistă, a dus această idee până la absurd.

În dezbaterile despre postmodernism s-a implicat și generația tânără a criticilor ucraineni, în special cei din diasporă: Australia, Canada, SUA, aceasta desfășurându-se în paginile revistei „Suceasnist“. Cei mai activi au fost Marko Pavlyșyn, Oleh Ilnytkyj, I. Fizer. Cel mai tare a susținut ideea postmodernismului în Ucraina Marko Pavlyșyn, criticul din Australia, atribuind-o culturii ucrainene (în articolul *Ukrainska kultura z pohleadu postmodernizmu*). În opinia sa, chiar idealul postmodern ar trebui să fie util pentru noua Ucraină, deoarece este vorba despre pluralism, toleranță, democrație, ordine care ar minimaliza agresivitatea, violența, dorința de a domina, iar fiecărui individ i-ar da sentimentul propriei regăsiri în lume.

Postmodernismul occidental este un produs al societății postindustriale, orientat către cititorul

nea, pot exista și postmodernisme diferite. Dacă, de-a lungul epocii postmoderniste, există concomitent structuri literare diferite (curențe, orientări), coexistă discursuri diferite, atunci în limitele metodei postmoderniste (care este înainte de toate concepția despre lume) se folosesc sau acționează reciproc diferite grupări, generații. Acest lucru este întâlnit și în literatura ucraineană.

În critica contemporană există câteva principii de diferențiere a fenomenelor literare care intră în compoziția discursului postmodernist: primul este principiul generației, iar al doilea principiu se bazează pe orientarea scriitorilor ucraineni către cultura vest-europeană sau cea națională.

Volodymyr Ieșkilev, unul dintre autorii *Maloi ukrainskoi entyklopedii aktualnoi literatury* (Mica enciclopedie ucraineană a literaturii contemporane), propune principiul generațiilor pentru a-i împărți pe scriitorii postmoderniști. Potrivit acestui principiu, dezvoltarea discursului național postmodern se împarte clar în două perioade: anii '80 și anii '90. Primei perioade îi corespund scriitorii precum Iuri Andruhovyci, Viktor Neborak, Oleksandr Irvaneț etc., iar reprezentanții celei de-a doua perioade sunt Iuri Izdrek, Taras Prochasko, Ivan Andrusiak și alții.

V. Ieșkilev nu este destul de consecvent și clar în principiile de separare a acestor scriitori, acordând o atenție mai mare dominantei axiologice a reprezentanților discursului postmodernist din cele două perioade. Iată câteva valori potrivit cărora cele două discursuri se contrapun: libertate-integrare, profesionalism-diletantism, opoziție-conformism, independență - mania antologiilor etc. Ieșkilev mai vorbește în trecut despre diferențele de gen și diversitatea metodelor narative⁵.

Cea de-a doua viziune îi împarte, de asemenea, în două tabere. Primii sunt cei care au orientări către tradiția vest-europeană, precum Iuri Andruhovyci, Oksana Zabujko, Mykola Reabciuc. Cei din a doua tabără au ca principiu modelul tradițional (V. Medvid, E. Pașkovskyi, V. Harasemiuk etc.)⁶.

După părerea criticilor, N. Biloterkiviet, L. Demska, V. Danelenko și alții, lucrul esențial în sistematizarea literaturii ucrainene contemporane (în special a prozei) devine principiul teritorial. Astfel, V. Danelenko, neexcluzând diferențierea scriitorilor din punctul de vedere al generațiilor, propune două școli literare care se contrapun: școala din Jytomyr (din ea fac parte scriitorii precum V. Medvid, E. Pașkovskyi, M. Zakusylo, Iu. Hudz etc.) și școala galițiană (aici intră Iuri Andruhovyci, Iuri Izdrek, Taras Prochasko, Ivan Andrusiak și alții). Cele două școli se diferențiază prin faptul că prima, cea din Jytomyr, caută propriile principii de bază, este orientată către cercetarea problemelor existențialiste ale omului, iar cea de-a doua școală

În literatura ucraineană

Punctele de pornire, originile postmodernismului ucrainean nu sunt aceleași cu cele ale postmodernismului rus. Dacă, în postmodernismul rus, accentul se pune pe tema simularii mitului, pe problema haosului sufletului rus, atunci în literatura ucraineană postmodernismul se ocupă de problema marginalității individului. În ceea ce privește tematica abordată de cele două literaturi, ucraineană și rusă, în fiecare domină anumite varietăți de stil și de gen: în postmodernismul ucrainean locul de vârf îl ocupă tradiția romantică, iar, în cel rus, conceptualismul⁸.

Putem spune că principalele caracteristici ale postmodernismului în literatura ucraineană sunt pierderea credinței în menirea supremă a existenței umane, negarea concepției de cunoaștere a lumii, relativismul, nedumerirea individului în fața propriei existențe, percepția realității de zi cu zi ca pe un teatru al absurdului, reflexivitatea aprofundată, ironia și autoironia, intertextualitatea, dialogismul etc.

Situația limită este baza pe care se desfășoară majoritatea textelor literare postmoderniste în care individul se află la marginea propriei conștiințe, a normei psihice, la punctul de vorbire (dialect, slang), de spațiu (care este nu numai teritorial, dar și geopolitic), de timp - între trecut și prezent.

¹ Natalka Biloterkiviet, *U konteksti epochy*, Rad. Pysm., Kyiv, 1990.

² I. Fizer, *Postmodernizm: POST / ANTE / MODO*; I.Fizer, Naukovi zapysky NaUKMA-t.4, Vydavnyci dim „KM Akademia“, Kyiv, 1998.

³ Tamara Denysova, *Roman i romanisty SUA XX stolittea*, Dnipro, Kyiv, 1990.

⁴ Iuri Andruhovyci, *Postmodernizm ne napream, ne tecia, ne moda*, „Slovo i ceas“, 1999, nr. 3, p. 66.

⁵ V. Ieșkilev, *Povernennea demiurhiv*, prefață la *Mala ukrainska entyklopedia aktualnoi literatury*, Pleroma, 1998, p. 3.

⁶ Lilia Lavrynovyci, *Suceasnyi ukrainskyi postmodernizm - napream? styl? metod?*, „Slovo i ceas“, 2001, nr. 1, p.40.

⁷ *Idem.*, p. 41.

⁸ Lilia Lavrynovyci, *Postmodernizm v ukrainski, polski ta rosiski prozi*, Ternopil, 2002.

(Continuare în numărul următor)

Maria SZEMENIUC

Discursul președintelui Viktor Ianukovyci la deschiderea celei de a zecea sesiuni a Radei Supreme a Ucrainei

Stimați deputați,
Stimați invitați,

Am convingerea că fiecare dintre cei prezenți în această sală este întrutotul conștient de partea sa de răspundere colectivă pentru soarta țării, pentru succesul și eficacitatea schimbărilor ce vor avea loc, pentru bunăstarea fiecărei familii ucrainene.

Ucraina, ca de altfel întreaga lume, se află într-o situație economică complicată. Am început cu greu, uneori cu întâzieri și cu greșeli, să ne mișcăm spre modernizarea statului. Acțiunile noastre comune nu i-au lăsat pe nimeni indiferenți.

Desigur, Ucraina are unele particularități proprii. Politica sa de modernizare are adepți și critici promotori activi, dar și adversari deschiși. Eu, însă, sunt sigur că dreptatea se află de partea aceluia care realizează lucruri concrete și schimbă viața în bine.

Cu toate dificultățile și încercările pe care le parcurge întreaga omenire în condițiile crizei globale, în 2011 am reușit să creștem produsul intern brut cu 5,2%. Este un indicator foarte bun care arată că țara își reface treptat potențialul. Motorul acestei creșteri economice au fost ramurile din sectorul real al economiei: industria, agricultura și transporturile.

Am obținut cel mai scăzut indicator al inflației după anul 2002, de 4,6%.

Se reface constant capacitatea de creditare a băncilor. Avem o valută națională stabilă. Veniturile la bugetul de stat au crescut comparativ cu anul precedent cu 31%. Au crescut treptat și veniturile populației: salariul și ajutoarele sociale.

Dar cel mai important este faptul că economia noastră națională a demonstrat că se poate dezvolta și că statul are capacitatea de a asigura această dezvoltare.

Un mare rol pozitiv l-a avut primul Plan național de reforme anual care a permis să se asigure o bună coordonare a activității și colaborare între Rada Supremă, președintele, Guvernul și organele puterii locale.

Acesta este un răspuns bun la reproșurile aceluia care, în toiul luptei politice, continuă să se plângă și să semene neîncredere în ziua de mâine, în capacitatea puterii, în vitalitatea țării, în ultimă instanță, în propriile lor forțe.

Totuși, rezultatele pozitive înregistrate în 2011 reprezintă doar începutul unei activități minuțioase și responsabile pe care toate verigile puterii trebuie să o desfășoare în acest an.

Da, noi ne punem mari speranțe în anul 2012. Pe de altă parte, declar deschis și sincer de la această tribună că sub aspect economic anul în curs nu va fi deloc simplu.

Trebuie să reducem la minimum influențele și noile riscuri ale crizei mondiale, să consolidăm fundamentul nostru economic național propriu.

Experiența ultimilor doi ani a arătat că pentru a putea merge înainte trebuie să ne concentrăm pe forțe și mijloace proprii. De aceea, prioritatea strategică a anului 2012 o constituie schimbările interne.

În centrul atenției noastre trebuie să stea cetățeanul, libertățile și posibilitățile lui, munca și protecția lui socială.

Criza mondială a demonstrat încă o dată că în lume nu există buni și mai puțin buni. Sunt doar puternici și slabi, încrezători în forțe proprii și dezorientați. Am convingerea că anul 2012 este anul în care trebuie să depășim în mod definitiv complexul de inferioritate. Avem această sarcină

comună. Ea poate fi realizată numai cu condiția unui larg consens și a consolidării în jurul ideii de modernizare a Ucrainei.

În plan economic, consider ca fiind prioritare, în 2012, următoarele:

1. Consolidarea substanțială a securității energetice a țării pe baza aplicării tehnologiilor moderne cu consum redus de energie și diversificării surselor de aprovizionare cu resurse energetice.

Realizăm, în momentul de față, un set întreg de asemenea măsuri. În afară de aceasta, este necesar să pregătim și să înaintăm Parlamentului proiecte de legi privind reformarea societății „Naftohaz”, atragerea investitorilor în industria minieră, trecerea la un nou model de piață energetică.

În acest sens, trebuie adoptate proiecte de legi ce vizează modernizarea industriei miniere și a sectorului de petrol și gaze.

2. Dezvoltarea producției naționale pe baza unei politici eficiente de reducere a importurilor și de creștere a potențialului de export.

Este important să fie adoptată Legea privind susținerea financiară de către stat a activității de export care trebuie să asigure transparență în adoptarea hotărârilor de către instituția de export-creditate, o procedură clară de desemnare a băncilor creditoare care vor primi garanții de stat, criterii pentru stabilirea listei de produse ucrainene care vor beneficia de susținere financiară.

3. Dezvoltarea transporturilor. Este necesară introducerea unui mecanism nou de funcționare a transporturilor feroviare și a instituției reglementatorului independent în sfera transporturilor, formarea bazei legislative privind activitatea porturilor maritime.

4. Realizarea unei noi politici agrare la baza căreia să stea reforma relațiilor funciare și renașterea satului.

Eu am subliniat, deseori, importanța elaborării unei baze legislative adecvate în domeniul pieței pământului cu destinație agricolă.

Primii pași în acest sens au fost făcuți. S-a adoptat Legea privind cadastrul agricol de stat.

Realizarea în practică a prevederilor acestuia va permite, pentru prima dată în istoria statului nostru independent, să punem în funcțiune, anul acesta, sistemul informațional unic care va cuprinde date despre toate pământurile situate între granițele de stat ale Ucrainei.

Rămâne de realizat ultimul și, probabil, cel mai dificil pas - adoptarea proiectului legii privind piața funciară. Și aici nu avem voie să greșim. Această lege trebuie să așeze drepturile țăranilor simpli, proprietari ai loturilor de pământ.

Vă rog să nu uitați că pământul ucrainean nu este doar cea mai scumpă resursă a țării, el reprezintă destine omenești ale generației actuale și viitoare.

Nădăjduiesc că veți trata această problemă cu responsabilitate, că veți ține seamă și veți trage concluzii corecte din experiența noastră și din cea a altor țări care au parcurs deja acest drum.

Repet din nou: nu trebuie să facem acest lucru la repezeală. Important este să abordăm problema echilibrat, ținând cont de interesele țăranilor. Este principala noastră prioritate.

5. Reforma în domeniul gospodăriei comunale. Guvernul a pregătit o serie de proiecte legislative care fac mai transparentă și mai civilizată activitatea asociațiilor de coproprietari ai imobilelor cu multe etaje.

Apreciez ca fiind necesară adoptarea legilor

care reglementează problema stabilirii terenurilor aferente clădirilor și închirierea obiectivelor comunale.

Măsurile luate de noi pentru aplicarea reformei bugetare, mai ales cele care privesc asigurarea transparenței și predictibilității politicii bugetare, trebuie să fie aplicate în practică odată cu realizarea acestei reforme.

Cu toate acestea, la întocmirea bugetului pe acest an s-a constatat că au mai fost folosite unele abordări învechite și netransparente în ceea ce privește formarea acestuia.

Este vorba, în primul rând, de folosirea mecanismului manual de repartizare a fondurilor destinate susținerii de către stat a regiunilor.

Subliniez încă o dată că aceste fonduri din bugetul de stat trebuie să fie repartizate regiunilor pe baza unor criterii corecte care țin seamă de stadiul de dezvoltare a regiunilor.

Așadar, din dispoziția mea personală, Guvernul pregătește modificări la bugetul de stat al Ucrainei pe anul 2012 prin care se vor redistribui subvențiile investiționale regionale pe baze amintite mai sus.

Pentru realizarea acestei probleme mizez pe înțelegerea și pe sprijinul deputaților.

Stabilitatea finanțelor statului este legată în mare măsură de stabilitatea sistemului fiscal. Totuși, odată cu adoptarea Codului fiscal nu a fost, din păcate, stopată practica operării schimbărilor permanente în legislația fiscală.

În acest sens, pe lângă modificările vizând perfecționarea unor prevederi ale Codului, se urmărește și promovarea unor interese înguste privind extinderea facilităților fiscale.

Atrag atenția asupra faptului că regulile fiscale trebuie să fie aceleași pentru toți și cu asta punem punct.

Principala sarcină în sfera financiară este, după părerea mea, perfecționarea modului de administrare a impozitelor.

Este vorba, între altele, de simplificarea pentru contribuabili a procedurilor legate de această administrare și de reformarea principiilor de activitate a organelor administrației de stat fiscale cu scopul prevenirii încălcării legislației fiscale.

Solicit funcționarilor din administrația fiscală și din alte organe de control să oprească presiunile asupra oamenilor de afaceri.

Aștept ca Guvernul și Parlamentul să introducă, pe parcursul anului în curs, aceste prevederi în Codul fiscal.

Stimați deputați, membri ai Guvernului, invitați,

Între prioritățile anului 2012, propun realizarea unei calități noi a statului și a serviciilor oferite de stat. Caracterul uman, onestitatea și dreptatea trebuie să constituie baza noii calități.

Trebuie, înainte de toate, să fie demontate normele învechite, sovietice de drept represiv în relațiile statului cu cetățeanul, ale statului cu mediul de afaceri.

Împreună cu Dvs. am adoptat o lege revoluționară privind combaterea infracțiunilor economice. Aștept ca legiuitorii să ia urgent în dezbatere noul Cod de procedură penală.

În 2012, vom continua să formăm spațiul național de libertate economică pe baza răspunderii reciproce, a onestității și parteneriatului dintre putere și mediul de afaceri.

(Continuare în numărul următor)

Pagină realizată de **Ion ROBCIUC**

UCRAINA - mai aproape